

zálvsorsje-
zanak

játéka
veremény

ák
selben!

,000
0.000. S 100.000 =
100 ect., ect.
335,160.000
19. és 21.

tensfrage 4.
egyed: Lei 300—
S. 12—

nnal végrehajtunk.
a hivatalos házasi

ttowic. 19.50: Gram-
t.
erseny.
dalok.
szenekar.
marazene. Schwbert.

k.
Kálmán: Csárdás-

perarészletek. — 24:

ag szakmabeli azon-
latok „Jobb ember”

et M., Str. Pluga-

RES S-
sarnok
olvasztott liba-
abört 65 lejért
den mennyiség-
t hus, stb.

V. cég Oradea
Viteazul 11

eres nagyvállalat.
vezetett" jeligére a

t keres intelligens
r mellé. Megkeresé-
bizható" jeligére.

holder

ól lett nagystilű
énye fölemelkedé-
ene Nemirovszky
többi évek legna-
könyveinek
136 lej,
204 lej.

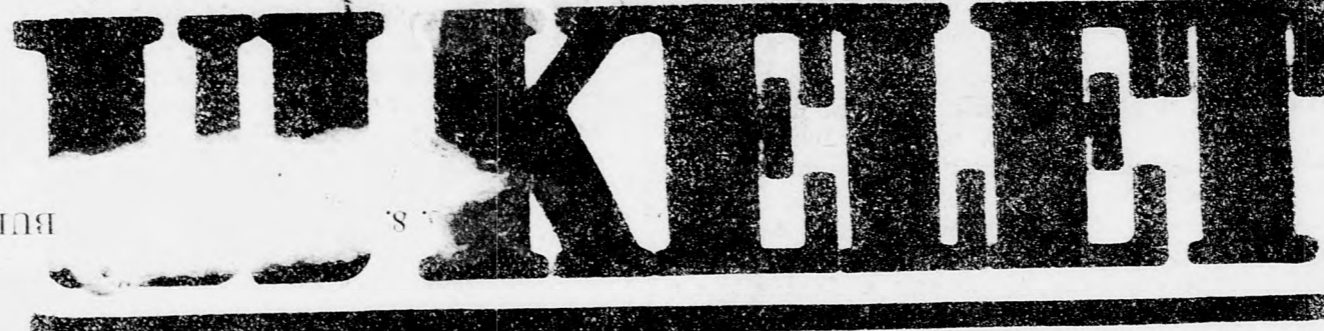
LET könyvosztá-
an.
UZLET LELKE:
UJ KELETBEN

XIV. ÉV. * 78. SZAM
Cluj—Kolozsvar, 1931
április 7 Kedd
5691 ÉV Niszán 20

Uj Kelet az egyetemes erdélyi
és bányási népdalok politikai
napilapja
LSEBANEI
BUDAPEST
Egyetlen utánnomása.
Varrás megjelölésével
meg
Mintákat nem küldünk vissza
megőrésükre nem vállalkozunk

Taxa postala
platite in numerar
No. 224716-929

Ara 5 lej

Berkesztőség és kiadóhivatal
Str. Baron L. Pop (y. Brassai
uca) 10 szám. Telefon 9-71

ELOFIZETESI ARAK:
Félévre . . . . . 600 lej
Negyedévre . . . . . 320 lej
Egy hónapra . . . . . 110 lej
KÜLFÖLDI
ELOFIZETESI ARAK:
Egy hóra 1 dollár (vagy annak
megfelelő pénanem)
Egy évre 10 dollár
Hirdetések tarifa special
kötetnek fel

Csak a hét végére várható a kormányválság megoldása Titulescu táviratilag közölte a királynak, hogy a kormányalakítási megbízást vállalja

Maniut Párizs és Genua között autóturázás közben érte utól a kormány lemondásáról szóló hír. A politikai helyzetet rendkívül zavarósnak tekintik: senki sem tudja, hogyan fog a válság megoldást nyerni. A liberálisok vasárnap délutáni gyűlésén Duca magának követele a hatalmat. Egyes verziók szerint Titulescu új választásokat ír ki

Mi történt a szombat déli sorsdöntő audiencián?

Titulescu szerdán érkezik meg az országba, zsebében a királyi távirat, amely haza hívja és egyuttal megbizsa a kormány megalakításával. A válság kibontakozása tehát csak akkor fogja kezdetét venni, ha majd Titulescu, mint designált miniszterelnök megkezdí a tárgyalásokat a pártvezérekkel kormánya megalakítására. Előrelátható, hogy a kormányválság hosszú ideig fog tartani, mert óriási nehézségek hárulnak a koncentrációs kormány létrehozása elé. Addig is, a lemondásban levő Mironescu-kabinet zsirálja az ügyeket. És minthogy szokás szerint a kormányváltások idején az adóbehajtások szünetelni szoktak és mert az állam kétségbeesett pénzügyi helyzete nem enged fennakadást még egy napig sem az adó prés működésében, a kormány legelső intézkedése az adóbehajtások zavartalan folytatására vonatkozott.

Azok a megállapítások, amelyeket előző számunkban a Mironescu-kormány bukásának okairól tettünk, valóban bizonyultak. Manoilescu lemondása nem volt előidézője a kormányválságnak s legfeljebb annyi szerepe lehetett, hogy sietette a végét a Mironescu-kabinetnek, amely már megalakulásának pillanatában magán viselte az ideiglenesség bélyegét. Hiszen ha az uralkodó a nemzeti parasztpártot továbbra is uralmon akarta volna tartani, úgy nem idézte volna elő a párt vezérének távozását és nem bizott volna meg a kormányalakítással egy olyan politikust, aki semmilyen vezető tisztelet a hatalmon levő pártban nem töltött be és így nem léphetett fel sem felfele, sem lefele a szükséges autoritással.

Mironescu kinevezésével az uralkodó éppen a nemzeti parasztpárti rezsim ideiglenes jellegét akarta kihangsúlyozni. A körülmények alakulása természetesen meghosszabbíthatta volna talán még néhány hónappal is a Mironescu kabinet életét, stabilitást azonban nem tudott volna számára biztosítani. A körülmények azonban nem nagyon kedveztek. A pénzügyi helyzet ugyszólván napról-napra rosszabbodott. Az állami inkasszó oly nagy mértékben csökkent, hogy hatalmas deficit konturjai bontakoztak ki a láthatáron. Olyan intézkedések szükségessége merült fel, amelyekért a nemzeti parasztpárti kormány nem vállalhata volna a felelősséget, hiszen a párthíveknek egy jelentős része már az áldozati adó bevezetése alkalmával tiltakozott az ellen, hogy ez a párt áldozza fel mara-

dék népszerűségét is, a hátát tartva olyan bajokért, amelyeknek sem okozója, sem előidézője nem volt.

A gazdasági és pénzügyi nehézségeket tetőzték a kormányon és a párton belül mutatkozó elemtétek, amelyek egyre élesebb formákat öltöttek és parlamenti botrányokban nyertek eklatáns kifejezést. A rezsim bizonytalansága élesen megmutatkozott a többségi határyak idegességében, akik az utóbbi időben minden pártfegyelmet felrugva, teljesen a maguk jobb, vagy rosszabb belátásukhoz mérték a különböző törvényjavaslatokkal szembeni álláspontjukat. A kölcsön megkötését kísérő események Popovici lemondásához, majd kényszer szabadságához vezettek és ezt követte alig néhány napra rá Manoilescu lemondása is. Megérthető, hogy ilyen körülmények között a kormányzás valóságos kálvária volt Mironescu számára. Ez az ember, akiről vajmi keveset tartottak és aki várakozáson felel jól állotta meg a helyét egy külügyminiszteri, mint miniszterelnöki székében, rájött arra, hogy elérkezett az alkalom a visszavonulásra. És midőn új ipartügyi miniszter kinevezését javasolva nem találkozott a királyi beleegyezéssel, szó nélkül benyújtotta lemondását.

Es történt ez akkor, midőn az ellenzéki pártoktól nyugodtan kormányozhatott volna a nemzeti parasztpárt, hiszen sem a liberálisok, sem a néppárt nem voltak képesek komoly kormánybuktató kampányt indítani a nemzeti parasztpárti rezsim ellen. Ez a tény mindenesetre bizonyítja, hogy az uralkodó hazatérésével jelentős változás történt az ország politikai struktúrájában. A politikai változásokat nem a pártok közötti erőviszonyok játéka, hanem a felsőbb akarat idézi elő, mert a pártok elveszítették, vagy kénytelenek voltak átengedni iniciatív erejüknek egy tekintélyes részét. A helyzet mindenesetre nagyon komplikált. Egyetlen fix pont van csupán: hogy Titulescu kapott kormányalakításra megbízást. Ezenfelül a kombinációknak, a lehetőségeknek tág tere nyílik meg. Sikerülni fog-e Titulescunak létrehozni a koncentrációt? Es ha igen, milyen lesz a koncentrációs kormány összetétele? Az összes pártok, vagy csak ezeknek egy része fogja-e támogatni a koncentrációt? Az új kormány a jelenlegi parlamentre fog támaszkodni, vagy új választásokat akar kiírni? Ha nem sike-

rül a koncentráció, visszaadja-e Titulescu megbízását, vagy személyiségekből álló kormányt fog alakítani? Ha Titulescu visszaadja megbízását, újból meg fogja-e bizni a király a nemzeti parasztpártot az ügyek vitelével? Ime megannyi kérdés, amelyekre ebben a pillanatban senki sem tud konkrét választ adni. Annyi bizonyos, hogy bár milyen is lesz az új kormány, az or-

Titulescu elfogadta a távirati megbízást

Bucuresti-Bukarest, április 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délben fél-egy óraker a miniszterelnökség a következő hivatalos kommunikéttette közze: Öfelsége a király táviratozott Titulescunak, hogy térjen vissza az országba és megbizta őt a kormány megalakításával. Titulescu táviratilag azt válaszolta, hogy elfogadja a megbízást és azonnal Bukarestbe indul. A londoni követ valószínűleg szerdán este fog a fővárosba megérkezni. Közvetlenül megérkezése után Titulescu megkezdí a tárgyalásokat a párt-

szág gazdasági és pénzügyi nehézségeit a rezsimváltozás egy jöttányival sem fogja csökkenteni. Es Románia lakosságát nem annyira a kormány összetétele érdekli, mint inkább az: mit akar tenni és mit fog tehetni az új kormány a mai rettenetes nehézségek enyhítése érdekében? Erre a kérdésre azonban már csak a távolabbi jövő fog válaszolhatni.

Három helyre táviratozott Mironescu Maniu Gyula után

Bucuresti-Bukarest, április 6. Jelentettük előző számunkban, hogy a kormány táviratilag hazahívta a külföldön tartózkodó Maniut. A nemzeti parasztpárt vezére szombat délelött autón indult el Párizsból Genua felé. Minthogy Mironescu nem ismete pontosan Maniu tartózkodási helyét, három azonos szövegű táviratot küldött Párizsba Dinu Cesianu követnek, Bécsbe Popovici Mihálynak és Rómába a nemzetközi mezőgazdasági konferencián résztvevő Madgearunak. Az egyik távirat utközben utol is érte a volt miniszterelnököt, aki megszakította autóturáját és azonnal vonatra ült, hogy visszatérjen az országba. Ugyancsak hazahívta a kormány Madgearu földművelésügyi minisztert, akinek érkezését keddre várják. A nemzeti parasztpárt vezérének az országba való visszatérése után azonnal összehívják a pártvezetőséget, hogy a párt magatartása felől határozzanak.

alakításra megbízást, politikai körökben megállapítják, hogy a király ezuttal tekintett egy régi alkotmányos és parlamentáris tradíciótól, hogy t. i. a megoldást megelőzően megkonzultálja a pártvezéreket és a törvényhozó testületek elnökeit. Abból a tényből, hogy a képviselőház és a szenátus elnökeinek véleményét nem kérte ki az uralkodó, egyes körök arra következtettek, hogy a jelenlegi parlament és a koncentrációs kormány között aligha képzelhető el valamelyes együttműködés.

Mironescu volt miniszterelnök az uralkodóhoz intézett lemondó levelében koncentrációs kormány alakítását javasolta. Valószínű, hogy a nemzeti parasztpárt vezetősége nem fogja dezavualni Mironescut és arra fog szorítkozni, hogy a koncentrációs kormányban való részvétel feltételeit megállapítsa.

Az uralkodó nem konzultálta meg a pártvezéreket
Bucuresti-Bukarest, április 6. A miniszterelnökség kommunikéjével kapcsolatosan, amely szerint Titulescu kapott kormány-

Bucuresti-Bukarest, április 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap mozgalmas napja volt a főváros politikai életének. A különböző politikai személyiségek közötti tanácskozások és politikai gyűlések egymást követték. Mironescu miniszterelnök két óras tanácskozást folytatott Mihalacheval, majd fogadta a nemzeti parasztpárt több vezetőjének látogatását. Duca, a liberális párt vezére Averescuvel, Argetoianu George Bratianuval, Junian pedig Manoilescuval tárgyalta. Ugyancsak több megbeszélés történt Duca, Lupu, Goga és George Bratianu között. A kora délutáni órákban Mironescu miniszterelnök felkereste Miron Christea patriarchát, akivel hosszabb megbeszélést folytatott.

Vasárnap este Mironescu, Mihalache és Condescu tábornok, hadügyminiszter tanácskoztak egymással. A tanácskozá-

(Folytatása az ötödik oldalon.)

A régi pápák és a zsidók

Néhány héttel ezelőtt az Uj Kelet írta meg először azt a szenzációs tudósítást, hogy a pápa Fried Naftali polyáni származású fiatal zsidó talmudtudóst nevezte ki a vatikáni könyvtár héber osztályának igazgatójává. Az Uj Kelet tudósítását azóta az egész világsajtó átvette.

A vatikáni könyvtár igazgatójává lenni nagy dolog, a vatikáni könyvtára a világnak talán legértékesebb könyvgyűjteménye és a hebreikák között olyan sok tudós egész életén keresztül fog buvárokodni. Ezek között a könyvek között fog élni Fried Naftali, ezek között a hét lakat alatt őrzött pergamenek között fog buvárokodni Fried Naftali, aki nagy tudós lehet, hogy a pápának választása éppen ő rá esett és jót zsidó is lehet, vallásos zsidó, hogy a pápától külön engedélyt kért arra, hogy a Vatikánban is vallása szabályai szerint élhessen.

A szenzáció tulajdonképpen csak a felületesen itélő publikum szemében volt olyan nagy. A vatikáni könyvtár nyitva áll minden komoly tudós előtt és a vatikáni könyvtár termeiben dolgozott heteken keresztül Donáth Benjamin is, hogy megkeresse azokat az adatokat, amelyekkel bebizonyította, hogy az ótestamentumi Isten nem a bosszúállás Istene. Ebben a munkában, amint ő maga megírta, sokat segített neki Seredy Jusztinián bíboros-hercegprímás, és pápának egyik legdekvesebb és legbizalmasabb főpapja.

De másként sem volt olyan nagy szenzáció Fried Naftalinak, a zsidó tudósnak, meghívása a vatikáni könyvtár egyik osztályának élére. Az évszázadok folyamán sokszor voltak zsidó tudósok, különösen zsidó orvosok a pápák környezetében. A középkor kezdetén a pápák voltak szinte az egyedül védelmezői a mindenütt üldözött zsidóságnak és a zsidóüldözés kezdeti kimutathatóan a bizánci császárság, a theodratikus bizánci állam egészen különleges fiskális érdekeire vezethetők vissza. Az államkincstár, a királyi fiskus érdekei voltak a döntők a spanyolországi inkvizíció megteremtésénél. Az inkvizíciós törvényekhez a pápák évekig megtagadták a hozzájárulásukat. A fiskális érdekek, rövidesen a nyers rablási ösztön, birtok rá Szép Pülöpöt, arra, hogy Franciaországból küzde a zsidókat, aminthogy a templomos lovagrendet is azért irtotta ki a pápa tiltakozása ellenére — hogy megszerze örösi vagyont. A zsidóknak azontul csak Avignonban és környékén, tehát pápai területen volt maradásuk francia földön. A portugáliai zsidóüldözés elől elmenekült zsidók ugyancsak a pápai szuverenitás alá tartozó városokban találtak menedéket, ami miatt elégszer keservesen panaszkodtak a portugál uralkodók, akik pápákkal akartak lenni a pápánál.

A vérvádat több pápai bulla bélyegezte ostoba mesének és az egyik pápa megtiltotta, hogy a „kárhózas és hazug babonát” akárcsak meg is hallgassák a papok, akiknek tudniuk kell, hogy az ószövetség törvényei szerint a zsidóknak mindenféle vére az élvezete tilos.

A középkorban, amikor a tudományok igazán nagyon szűk térre voltak szorítva nem lehetett nagyobb szerepük a zsidó tudósoknak. De még ebből a korból is több adat szól amellett, hogy a pápák igénybe vették zsidó tudósok szolgálatait.

A humanista pápák közül II. Gyula és X. Leó, akik a keletről drága pénzen gyűjtötték a görög, héber és arameus nyelvű kéziratokat, már e kéziratok megfejtésénél és leltározásánál is alkalmaztak zsidókat. X. Leó 1510 körül tehát a könyvnyomtatás legelső idejében megengedte, hogy Rómában héber könyvnyomdát állítsanak fel és ugyancsak X. Leó engedélyezte először a talmudnak, a középkori és ókori zsidó tudomány enciklopédiájának a kinyomtatását is.

VII. Kelemen pápa és utódja III. Pál, akikkel bezárul a renaissance nagy pápáinak a sora, a már akkor is híres vatikáni könyvtárban egész sor zsidó tudóst foglalkoztattak, akiknek a munkájára az akkor kezdődő tudományos vatikáni kutatásoknál már azért is szükség volt, mert az arameus nyelv egyes tjszolásai, amelyeket a bibliakutatásoknál nem lehetett nélkülözni, már feledésbe mentek és

*

csak a zsidó tudósok ismerték őket. VIII. Kelemen különösen nagyra becsült egy Daniel da Pisa nevű zsidó tudóst és az ő pontifikátusa idején szerepelt egy Salomon Molcho nevű portugál zsidó is, akivel a pápa hosszu ideig tanácskozással folytatott annak a fantasztikus tervnek a megvalósításáról, hogy miként lehetne a kereszténységhez csatlakozni akaró zsidókat támogatni és vele kezdődik az a római szakas, amely egészen X. Piusig megmaradt az egyházi államban, hogy a zsidók egyszer egy héten kötelesek voltak valamelyik a zsidó tu-

dományokban járatos missionarius predikációját meghallgatni. A régi idők pápai trónralépésük után egy szimbolikus cselekedettel szegtek le a zsidósággal szemben elfoglalt álláspontjukat. A római zsidók az inkronizációs ünnepek után küldöttségben jelentek meg az új pápa előtt és átnyújtották az ószövetség drágakövekkel díszített tekerseit, amelyeket a pápa elutasító mozdulattal elhárított és meginté a zsidókat, hogy lássák be tévelygésüket és ismerjék el, hogy az ószövetség fölötté áll az ószövetségnek.

Ezek az aktusok a mult emlékei ma már. De éppen ma, amikor a Wotanhivó Hitler és a más országbeli Hitlerrek ujra a hangos és gyűlölködő antiszemitizmust hirdetik, érdekes dolog visszaemlékezni a rég elmúlt századokra, amikor a katolikus egyház volt az egyetlen, aki megértő volt a zsidókkal szemben. És ezekben a napokban, amikor Hitlerék és a Hitler fajtaemberek évszázadok óta elfelejtett gyűlölködésekre hivatkozva emelnek gátakat ember és ember között, érdemes megállni annál a ténynél, hogy a vatikáni könyvtár egyik igazgatója zsidó.

Mi okozta az R 101 katasztrófáját?

Az angol vizsgálóbizottság elkészítette jelentését a beauvaisi szerencsétlenségről

London, április 6. A Sir John Simons vezetése mellett összeült vizsgálóbizottság most állapította meg azokat az okokat, amelyek az R 101 angol katonai kormányozható léghajó Beauvaisban történt ismeretes szörnyű katasztrófáját előidézte, ami annakidején napokig lázban tartotta a közönséget.

A vizsgálóbizottság megállapítása szerint a szerencsétlenség oka a léghajó előreszében elhelyezett gázzsákokból történt nagyarányú gázömlés volt. A gáz egy a zsákok burkolatán, mint azok nyílásain keresztül már korábban, a próbarepülések alkalmával elillant, az indiai ut alkalmával támadt váratlanul rossz időjárás pedig még fokozta az előrelátható és előre számított gázvesztésüket. Ehhez járult még a nyolcvan kilométer órás sebességgel száguldó zivatar hatása, valamint az a körülmény, hogy éppen a kritikus pillanatban váltották fel a léghajón a kormányorséget. A jelentés minden személyt mentesít a felelősség és a vád alól és megállapítja, hogy mindig idő kell ahhoz, amíg az új örség a kellő tájékozódást a felváltás után megszerezheti a léghajón. Így az új örséget meglepte az, hogy a léghajó hirtelen orrával a mélybe sülyedt és másfél perc alatt ezeröt száz lábnyit zuhant lefelé. Minthogy nem sikerült ide-

jében kikapcsolni a villamos áramot és egy villamos szikra meggyújtotta a hidrogéngázt.

A jelentés részletesen analizál minden rendelkezésre álló anyagot és a megállapított elmélet alapján az R. 101. egy kis modelljével is rekonstruálta a katasztrófát. A szakértői megállapítás azonban adós marad a felelettel arra nézve, vajjon a gázvesztés minden hasonló rendszerű angol kormányozható léghajónak szerves hibája-e, vagy pedig csupán az R. 101.-nek volt konstrukciós hibája. A bizottság a szerencsétlen körülmények egész véletlen láncolatának tulajdonítja a beauvaisi katasztrófát és egyetlen embert sem tesz személy szerint felelőssé.

Egyhangulag megállapítják, hogy a szerencsétlenségnek elsősorban a hidrogéngáz veszedelmes volta az oka, mert ha a gáz nem robban fel, valószínűleg nem lett volna egyetlen halálos áldozata sem a katasztrófának.

További kérdés volt, vajjon elegendők lehettek-e az R. 101.-el végzett próbautak ahhoz, hogy a nagy indiai utazást meg merjék kockáztatni. A szakértők erre egyhangulag nem-mel felelnek, mert szerintük a léghajót még nem tanulmányozták eléggé a nagy ut előtt.

Plakátot akasztott a nyakába és úgy követelte drámáinak előadását egy fiatal író

Beszélgetés a drámáival, aki amerikai ötlettel akarta magára terelni a figyelmet

Budapest, április 6. Nagy feltűnést keltett a napokban az egyik legforgalmasabb utvonalon egy fiatalember, aki a nyakába hatalmas plakátot akasztott és ezzel sétált az utcákon. A plakáton a következő nem mindennapi szöveg volt olvasható:

— A mai színház nyolcvan százaléka nem művészet. Kezdő író vagyok. Évek óta nem tudok érvényesülni. Követeltem darabjaim színehozását.

A furcsa plakátszöveg természetesen nagy feltűnést keltett és a járőrökök kis számközzel, vegyes mosollyal nézték a drámái részére szinpadot követelő ismeretlen író.

A fiatalember, aki ilyen hamisítatlan amerikai ötlettel akarta magára irányítani a színgazgatók figyelmét, Koller Kálmánnak hívják. Ismeretlen név, de ha ismerős volna a színpadokról és a szépirodalmi lapok hasábjairól, akkor nem sétált volna végig nyakába akasztott plakáttal az utcán... Beszélgettünk Koller Kálmánnal, akit megkérdeztünk, hogy mi készítette ezen furcsa ötletre?

— Megelégettem az éhezést és a

mellőztetést — feleli izgatottan Koller Kálmán — és tenni akartam végre valamit, amivel felkelhettem az irodalmi körök és a színházak figyelmét. Tudom, hogy stilszerűbb lett volna egy jó drámával vagy egy szép verssel észrevétni magamat, de erről a lehetőségéről már rég lemondtam, mert tapasztalatlamból tudom, hogy az irodalmi pápák és a színházak dramaturgjai el sem olvassák az ismeretlen kezdők kéziratát, még ha egy új Shakespeare is akadna köztük... Ezért voltam kénytelen ehhez az ordító plakáthoz folyamodni végső elkeseredésben.

Koller Kálmán tulságosan szigorú és pesszimista ebben a tekintetben, ő tudja, hogy miért. Megkérdeztük tőle, hogy mióta ír és vannak-e kész színdarabjai? Lemondó gesztussal feleli:

— Tizenhat éves korom óta írok verseket, novellákat, drámákat. Nem akarom magamról azt állítani, hogy zseni vagyok, de azt tudom, hogy jobb verseket írok sok olyan költőnél, akit érdemtelenül favorizálnak és ezerszer különb színdarabjaimat utasították már

Női és férfi kalapokat

formál, fest, tisztít és vasal szakszerűen és jutányosan

HECHT KALAPÜ. TM

Cluj, Calea Regele Ferdinand 30. (a nagy vashid mellett). Fiók: Dej, Cal. Traian D. Dus választék eredeti női kalapmodellekben, engrosban és detailban.

viszsa a színházak azoknál, amelyek nagy reklámmal és mégnagyobb bukással előadnak. Mindezt csak azért, mert nálunk kínai fállal veszik magukat körül a „beérkezettek” és csak az érvényesülhet aki valamelyik baráti klikkhez tartozik... De én nem nyugszom meg ebben. Most plakáttal vonultam végig az utcákon, legközelebb mással és ennél sokkal kellemetlenebbel fogom meglepni a színgazgató urakat. Felvettem a harcot és nem nyugszom addig, amíg nem győzedelmeskedem...

Ugy hangzanak a szavai, mint valami csatalkiállítás. A fiatal Koller Kálmán mint valami kereszties vitéz harcba indult igazáért. Hogy milyennek a versei, novellái és színdarabjai, azt nem tudjuk. Nem mutatta meg őket. De hogy ez az elszánt és izgatott fiatal ember érdekes jelenség, az kétségtelen. Egy kezdő író, aki fellázad az ismeretlen kezdők nehéz érvényesülése ellen és plakátot akaszt a nyakába Budapest 1931-ben, mintha Amerikában lenne és nem választójogot, nem munkát követel, hanem drámáinak előadását... Furcsa fiatalember, talán még lesz is belőle valami...

Három évi börtönre ítélte a szovjetbiróság a minszki mohelt

Berlin április 6. Közölte az Uj Kelet, hogy a minszki törvényszék Radunski Mohelt gondatlanságból okozott halál miatt vonta felelősségre. Rosenhaus ügyész beszédében nyíltan megmondta, hogy a tárgyalás nem Radunski ellen folyik, hanem inkább a zsidó vallás ellen és a zsidó „klerikalizmus” ellen. A zsidó vallás — ugymond — nem kevésbé veszedelmes, mint minden más pozitív religió. Nem véletlen, hogy a pápa a külföldi rabbikkal együtt denunciólja a szovjetet. Az sem véletlen, hogy az amerikai rabbik, valamint más országok rabbijai a szovjetellenes kampány vezérei közé tartoznak.

Ezután ismertette Radunski multját, aki a tárgyalás előző napjain egészen forradalmi magatartást tanúsított. Elmondta ugyanis, hogy deklaszálta zsidó ezzel azt a benyomást akarta kelteni, mintha a szovjetkormány súlyos igazságtalanságot követett volna el vele szemben. Az ügyész ezután a circumcizio ellen beszélt. A Talmud ugyan azt állitha, hogy ez egy régi népi szokás, azonban valójában nem egyéb, mint „barbár” hagyomány, amit a zsidók átvettek az egyiptomiaktól.

A perbeszéd után a bíróság visszavonult és Radunskit három évi börtönre ítélte. Az ítélet még Oroszországban is feltűnést keltett. Maguk a kommunisták sem hitték, hogy a bűnbakul odaállított zsidót ilyen súlyosan meg fogják büntetni.

Dávid Golder

a szegény zsidófiuból lett nagystílusú bankár életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovszku regénye egyike az utóbbi évek legnagyobb sikerű könyveinek

Ara füzeve 136 lej.

Ara kötve 204 lej.

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Női, férfi ruhákat szintelenít, fest tisztít

CZINK, Cluj

Auboin k

Bucuresti-B

Uj Kelet tud külföldi ellen tette közzé a niapénzügyi 1930 decembe pokra vonatkozó meg lehetősége. A külföldi sz lapítja, hogy veszedelem ne szont határozott állami bevételeket következő kossági intézk adminisztráció is követeli.

A jelentés pitja, hogy a sen konszolid 1930. évi költ 31-én lezárult vény értelmében tások betekint háztartás elmu ban 31 milliárd ki az állami b milliárd lejes el kiadások ugya milliárd lejes. uj költségetéve hetővé tette a a bevételekhez rült a kiadások dukálni és így rülből egy m az összeg is az érhető, hogy az éhny rendkívül dával a telefon telára. Enélk lejt tett volna vigasztaló, ha rendkívüli bevé kellene konzerv dásokra fordít

Mindezekből k tár helyzete m és az állami bev volt, mint ameri zetni. Az 1931. zonyos haladást alkalommal tört teli előirányzat számítások alap Az 1931. évi 1929. évi inkas dik, amikor is milliárd lejt te kellett a kiadás nagy erőfeszítés hogy a költség feltétlen szükség kellett venni, el minisztrativ ki csökkentése. A pos reorganizál mány elhatározó járulásával a kö szállítását. Ez 426 millió lejes nyezett és így a tett 31 milliárd tották meg.

Ennek a köl böző erőfeszítése tős hibája van. 1929. évi bevételek voltak fenntarthat rendkívüli jöved

Auboin külföldi szakértő feltűnő kritikája az 1931 évi költségvetésről

A háboru előtt 58, most 62 svájci frank adóteher esik fejenként a lakosságra

A külföldi szakértő úgy véli, hogy az állami bevételek csökkenése nemcsak a gazdasági válságnak, hanem a pénzügyigazgatóságok és pénzbehajtó szervek rossz szervezetségének is tulajdonítható

Bucuresti-Bukarest, április 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A stabilizáció külföldi ellenőre, Roger Auboin most tette közzé nyolcadik jelentését Romániapénzügyi helyzetéről. A jelentés 1930 december—1931 február hónapokra vonatkozik és nagy vonalaiban meglehetősen pesszimistának mondható. A külföldi szakértő egyrészt megállapítja, hogy a stabilizációt semmilyen veszedelem nem érheti, másrésztől viszont határozott formában mutat rá az állami bevételek csökkenésének veszélyes következményeire és újabb takarékosági intézkedések mellett az állami adminisztráció sürgős reorganizálását is követeli.

A lej stabilizációja végleges

A jelentés bevezetésében megállapítja, hogy a lej stabilizációja véglegesen konszolidáltnak tekinthető. Az 1930. évi költségvetés az év december 31-én lezárult az új számvevőségi törvény értelmében és az ideiglenes számtások betekintést nyújtanak az államháztartás elmúlt évi helyzetébe. 1930-ban 31 milliárd 158 millió lejt tettek ki az állami bevételek 37 milliárd 450 millió lejes előirányzattal szemben. A kiadások ugyancsak 37 milliárd 450 millió lejtben voltak előirányozva, az új költségvetési rendszer azonban lehetővé tette a kiadások redukálását és a bevételekhez való alkalmazását. Sikert a kiadásokat 32 milliárd lejre redukálni és így az elmúlt évi deficit körülbelül egy milliárd lejre tehető. Ez az összeg is azonban csak úgy volt elérhető, hogy az állami bevételekhez néhány rendkívüli bevétel járult, így például a telefon koncesszionálásának vételára. Enélkül a deficit 2 milliárd lejt tett volna ki, ami nem tulságosan vigasztaló, ha meggondoljuk, hogy a rendkívüli bevételeket állandó tökékeként kellene konzerválni s nem a folyó kiadásokra fordítani.

Súlyos deficit a költségvetésben

Mindezekből következik, hogy a kincstár helyzete meglehetősen szorult volt és az állami bevételek összege kevesebb volt, mint amennyit ki kellett volna fizetni. Az 1931. évi költségvetés már bizonyos haladást jelent, minthogy első alkalommal történt meg, hogy a bevételi előirányzatot megközelítően reális számítások alapján állapították meg. Az 1931. évi bevételi előirányzat az 1929. évi inkasszó adataira támaszkodik, amikor is a bevételek 31 és fél milliárd lejt tettek ki. Erre az időre kellett a kiadásokat is leszállítani, ami nagy erőfeszítéseket követelt. Mint-hogy a költségvetésbe néhány új és feltétlen szükséges kiadási tételt is fel kellett venni, elkerülhetetlen volt az adminisztratív kiadások „masszív” lecsökkentése. A közszolgálati ágak alapos reorganizálását megelőzően a kormány elhatározta a parlament hozzájárulásával a köztisztviselői fizetések leszállítást. Ez a leszállítás 3 milliárd 426 millió lejes megtakarítást eredményezett és így az 1931. évi költségvetést 31 milliárd 879 millió lejbe állapították meg.

A költségvetés két kardinalis hibája

Ennek a költségvetésnek a különböző erőfeszítések ellenére is két jelentős hibája van. Az első az, hogy az 1929. évi bevételek már 1930-ban sem voltak fenntarthatók csak az említett rendkívüli jövedelmek révén, amelyekre

ebben az évben nem igen lehet számítani. Másodszorban az 1931 évi bevételek mélyen a 30 évi alatt mozognak. Auboin szerint ez nemcsak a gazdasági válságnak, hanem nagymértékben a pénzügyigazgatóságok és a pénzbehajtó szolgálatok rossz szervezésének köszönhető. Energikus intézkedésekre van tehát szükség, hogy a jövedelmeket az államélet normális működéséhez szükséges szintre emeljék fel. Auboin megjegyzi, hogy amennyiben az 1931. évi előirányzat be fog folyni, amit még

távrolról sem lehet bizonyosan állítani, úgy a közterhek nem fogják meghaladni csak nagyon kevéssel a háboru előtti nivót.

1913-ban a posta, a vasut és a nyugdíjpénztár bevételei nélkül 451 millió arany lejt tettek ki az állami bevételek. Az 1929. évi bevételek 36 milliárd papírpénznek, illetőleg 1 milliárd 116 millió arany lejnek felelnek meg. Ez azt jelenti, hogy most 62 svájci frank adóteher esik az ország minden lakójára a háboru előtti 58 svájci frankkal szem

Hitler Németországból való kiutasításától tart

Brüning energikus gesztusa idézte elő a kampóskeresztesek kettészakadását

A rohamsisakosok pogromra készültek

Berlin, április 6. A horogkeresztesek kettészakadásának érdekes előzménye van és annak részleteit csak a beavatottak ismerték. A konfliktus eredete onnan datálódik, hogy Hitler Adolf hónapok óta a legnagyobb energiával törekszik arra, hogy a valóban forradalmi elemeket likvidálja és a törvénytörés utját akarja betartani, mert attól tart, hogy ki fogják utasítani. Hitler tudja, hogy a birodalmi kormány mindenképpen véget akar vetni a horogkeresztesek terrorjának és a horogkeresz-

tesek által elkövetett minden zavargásért és felelőtlen tettért a pártvezetőséget fogja felelősségre vonni. Hitler most már attól fél, hogyha büntetőjogilag felelősségre vonják, úgy könnyen kiutasítására kerülhet a sor. A Brüning-kormány rendkívül erős talpazaton áll, annál is inkább, mert kétségtelen, hogy a szélső jobboldali mozgalom teljesen ellanyhult. Eppen ezért Hitler mindent megtesz, hogy saját személyének biztosítása mellett minél jobban kiélezze a

közte és a forradalmi rohamcsapatok közötti ellentétet. Ezekben a körökben a leghatékotlenebb tervekkel foglalkoztak, többek között arra gondoltak, hogy a berlini géttóban a Grenadier- és a Dragonerstrassen pogromot rendeznek. Bár Münchenből energikusan leintették őket, mindazonáltal a berlini rohamsisakosok és vezérük, Stenes tervüket végre akarták hajtani és Hitler egész tekintélyének latbavetésére volt szükség, hogy legalább egyelőre féken tartsa őket.

Junius 29-én Baselben ül össze a Cionista Világkongresszus

A Jewish Agency kongresszusát július 16-ára hívták össze

London, április 6. A Cionista Világ-szervezet Executiveje közli, hogy a XVIII. Cionista Világkongresszust június 29-ére Baselbe összehívták. A szeptember 4-ike. Az ez időpontig elszámlolt sékelek alapján állapítják meg a különböző országok kongresszusi delegátusainak számát. Az Executive a kongresszus egybehívásával egyidejűleg megküldötte az

egy-egy ország részli szervezeteknek a választási utasításokat is. A választási eredményekről szóló értesítések legkésőbb június 14-éig az Executive bizottságban kell lenniük.

A Cionista Világkongresszussal egyidejűleg a Jewish Agency Executiveje is összehívta a II. kongresszust. A Jewish Agency kongresszusa szintén Baselben lesz július 16-án. A Council cionista

tagjait az alapszabályok értelmében a Cionista Világkongresszus fogja megválasztani. A nemcionista tagok megválasztására vonatkozólag az egyes országos szervezetek meg fogják kapni az Agency Executivejától a szükséges instrukciókat.

A Jewish Agency Administratív Committeeja július 13-án Baselben rendes ülést tart.

Záptojás kivitel — az állam égisze alatt

Egy német vállalat perli a román államot, mert a nemzeti kiviteli intézet által garantált román tojásexport-küldemény nem felelt meg a szerződésbeli feltételeknek. Az olaszok sem akarnak többé standardizált román tojást vásárolni

Bucuresti-Bukarest, április 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Curentul feltűnést keltő leleplezéseket közlő a tojáskivitel monopolizálásával kapcsolatos botrányokról. Mint ismeretes, röviddel a nemzeti parasztpárt uralomra jövétele után törvényileg szabályozták, hogy csakis standardizált tojások kerülhetnek exportra. Ezzel egyidejűleg két intézményt is kreált a törvény, közöttük a tojáskiviteli intézetet, amelynek feladata és hivatása az lett volna, hogy ellenőrizze, megszervezze és kiállítsa a tojáskivitel. A törvény a legmodernebb gazdaságpolitikai elvek alapján készült. Az volt csupán a hibája, hogy a standardizálással egyidejűleg a kiviteli intézet monopoliumává tette a tojáskivitel. A gyakorlati élet bebizonyította, hogy a monopolium és a standardizálás nehezen egyeztethető össze, nem is beszélve az intézet vezetőinek az országban szokásos hanyagságáról és felületességéről.

A tojáskivitel az ugyancsak a nemzeti parasztpárti kormány által kreált nemzeti kiviteli intézet ellenőrzése alá helyezték. Ez az intézet sem teljesítette kötelességét tulságos lelkiismeretességgel. Így történt azután, hogy Olaszországba exportáltak egy vagon tojást, amelynél a kiviteli intézet garantálta, hogy a tojások frissek és hogy súlyuk 53—54 között mozog. A rendeltetési helyen megállapítást nyert, hogy más volt a tojás, amit a román állam garantált és más az áru, amelyet a kiviteli intézet exportált. A tojás nem volt friss és ami a súlyt illeti, általában negyven alatt mozgott. Az ötvenet mindenestre egyik sem haladta meg. Ez volt az első vagon tojás, amelyet az új rezsim Olaszországba exportáltak és az utolsó is.

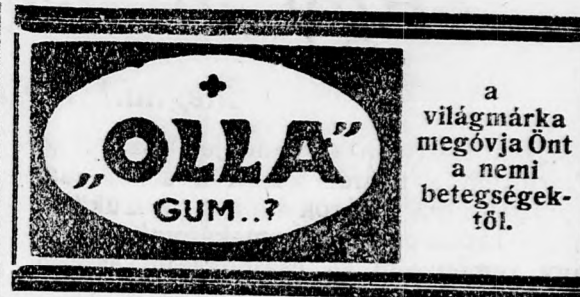
Németországban ugyanez az eset ismétlődött meg, azzal a különbséggel, hogy a németek nem elégedtek meg további rendelkezéseik stornizálásával, hanem egész egy

szerűen beperelték a berlini román követiséget, mint a román állam képviselőjét csalás miatt. A kereset azt mondja, hogy a nemzeti kiviteli hivatal garantálta a tojás minőségét, tehát kártérítéssel tartozik maga az állam is.

Minden regénynél érdekesebb olvasmány

II. Vilmos császár emlékiratai

„ESEMÉNYEK ÉS EMBEREK AZ 1878—1918. ÉVEKBŐL”
Ara 160 lejt helyett 40 lejt
Kapható az Uj Kelet könyvostálában, Vidékre 48 lejt pénz, vagy bélyeg ellenében portómentes szállítással

a világmárka megóvja Önt a nemi betegségektől.

ben. Auboin szerint ezek a számok azt mutatják, hogy az állami bevételi előirányzat elérése csupán rend és jólszervezettség kérdése.

Végleges rendet kell teremteni

Auboin a következő sokatmondó szavakkal zárja be jelentését:

„Most, midőn a pénzügyi reform biztosítottak tekinthető az kell hogy legyen a kormány minden gondja, hogy végleges rendet teremtsen az állami költségvetésében és a pénzügyminisztérium szervezetében. Ez elengedhetetlen feltétele az ország gazdasági ujjáépítésének amelytől a stabilizáció sorsa és az ország jövője egyaránt függnek.

Érői kalapokat

ztit és vasal szakszerűen jutányosan

KALAPÜTEM

le Ferdinand 30. (a nagy Fiók: Dej, Cal. Traian 9. redeti női kalapmodellek sban és detailban.

zak azoknál, amelyekre és mégnagyobb bukás indézt csak azért, mert illal veszik magukat kötek“ és csak az érvény melyik baráti klikkben n nem nyugszom meg káttal vonultam végig közelebb mással és en metlenebbel fogom meg gató urakat. Felvettem nyugszom addig, amig skedem...

k a szavai, mint vala A fiatal Koller Kál keresztes vitéz hara zaért. Hogy milyene i és szindarabjai, az m mutatta meg őket szánt és izgatott fiatal ienség, az kétségtelen. ki fellázad az iseret z érvényesülése ellen t a nyakába Budapes tha Amerikában len ztojogot, nem munkát drámáinak előadását. er, talán még lesz is

börtönre ítélteóság a minszki phelt

Közölte az Uj Kelet, törvényszék Radunski aságból okozott halál ősségre. Rosenhaus a nyíltan megmon gyalás nem Radunski m inkább a zsidó val ó „klerikalizmus“ el — ugymond — nem es, mint minden más em véletlen, hogy a rabikkal együtt de tet. Az sem véletlen, i rabbi, valamint ojjai a szovjetellenes közö tartoznak.

te Radunski multját, őző napjain egészen rtást tanusított. El hogy deklasszált a benyomást akarta szovjetkormány sug got követett volna el ügyész ezután a cirélt. A Talmud ugyan z egy régi népi szo ójában nem egyéb, yomány, amit a zsi yptomiaktól. an a bíróság vissza it három évi bört et még Oroszország tett. Maguk a kom k, hogy a bünbakul yen súlyosan meg

Golder

ből lett nagystilü énye fölemelkedé ene Nemirovsky többi évek legna könyveinek

136 lejt, 204 lejt.

LET könyvostán.

K. Cluj

Egy jó zsidó emlékére

Meghalt Weiszbürg Jakab

Maholnap husz esztendeje lesz, hogy elkerültem a szülői háztól s azóta csak vendégeskedni járok haza a Küküllőmenti kisvárosba, gyermekálmaim, első nagy reményeim és csalódásaim színhelyére. Ezek a látogatások nem tulságosan rendszeresek, de a szederestékre ha török — ha szakad mindig hazamegyek. Azt hiszem nagyon szerencsétlennek érzem magam, ha más környezetben kellene eltöltenem ezeket a meghittségeket, hazatalálásnak szentelt órákat. Husz év óta egyetlen egyszer fordult elő, hogy nem voltam otthon peszachkor és ezt örökre sajnálni fogom. Ez volt szegény Apám utolsó szederje. Akkor megfogadtam, hogy ha a világ másik végén is leszek, a szederre hazamegyek. Az otthoni látogatások elmaradhatatlan velejárója a szorgalmas templombajlás. Ebben a világos, kecses, apám-építette templomban különösen jól érzem magam. A régi arcok, régi padok között valósággal felfrissülök s jó öreg kántorunk, a derék Schwartz bácsi gyönyörű melódiáinak szárnyán gyakran visszaszállok a boldog gyermekidőbe, amikor még olyan harmonikus egységben láttam magam körül mindent, hogy azt hittem, a világ csakugyan szép s az emberek csakugyan jók. Azóta némileg módosítani voltam kénytelen erről valott felfogásomat.

Dicsőszentmártoni templomjárásaimnak egyik legkedvesebb élménye volt mindig jobboldali szomszédom, a mizrach-ülése: Weiszbürg Jakab. Tőle értesültem állandóan, mi újság a kileben. Ezeket a híreket rendszerint az ő eredeti, egyéni módján adta elő s aki nem ismerte az ő meleg, jó zsidó szívét, azt hitte volna, hogy egy házsártos, rosszkedvű öregember veszekszik. Mindig haragudott valakire. Különösen az utóbbi években, mióta a chaszidikus irányzat kezdett lábrakapni a hitközségben, állandó harci hangulatban volt Weiszbürg bácsi és kézzel lábbal hadakozott minden retrográdújítás ellen, amelyeket a neo-ortodoxia szaporodó hívei a templom és az imádkozás régi rendjében egyre hangosabban követeltek. Valóságos dühroham fogta el, amikor a peszach-esti maariv-ima után bevezették a „Hállél” elmondását.

— Ha jó volt nekünk és a régi rabbinoknak ötven évig Hállél nélkül, legyen jó nekik is, — magyarázta nekem egészen nekihevéülve és olyan hangosan, hogy az egész templom fejcsóválva nézett rá.

Weiszbürg bácsi a régi magyar ortodoxiának érdekes, értékes, de sajnos elhalóban lévő típusához tartozott. A város legelőkelőbb polgárainak egyike volt, nagytrafikos, nagykereskedő, független, jómódú ember, virilis tagja a megyének, akit zsidó és nemzsidó részről megkülönböztetett tisztelettel vettek körül. Izig-veirig modern gondolkodású ember, ugyanakkor azonban szigorúan vallásos életmódot folytatott, szombatban zárva tartotta üzleteit és valóságos szórakozás, kiélési forma volt számára minden vallási szertartás. A templomba úgy járt, ahogy mások színházba, vagy kávéháza járnak. A saját passziójára. Sohasem mimelte a vallásosságát, sohasem rejtette véka alá haladó gondolatait, amelyeket mindig harmóniába tudott hozni alapjában véve mély vallásos érzületével. A felvilágosult ortodoxia fanatikus képviselője volt, elkéseregett ellensége minden chaszidikus túlzásnak.

Eszméit mindig a maga impulzív módján és rendszerint a templomban közölte másokkal s ha elemében volt, nemcsak a „lajnálást”, de a muszaf sómoné eszkrét is végigbeszélte szomszédaival. En nagyon szerettem Weiszbürg bácsit, nemcsak előbb említett tulajdonságai miatt nemcsak azért, mert néhai Apámnak őszinte barátja és tisztelője volt, de főként azért, mert mindezek felül jó cionistát volt, aki öreg kora ellenére is bámulatos rugalmassággal tette magáévá az új zsidó eszméket. Fiai ugyan csak cionisták s az öregur mindig látható büszkeséggel beszélt unokaöccséről, dr. Weiszbürg Chaimról, az erdélyi cionizmus uttörőjéről.

Az idén fájdalmas meglepetés ért. Amikor peszach első estéjén templomba mentem, üresnek találtam a szomszéd ülést. Ez még sohasem fordult elő husz év alatt. Aggódva érdeklődtem meg, mi van Weiszbürg bácsival. Gyöngélekedik,

hangzott a felelet, de nem súlyos az állapota. Másnap délelőtt csakugyan ott volt a templomban. De már nem volt a régi, életvidám, harcoskedvű ember. Arcán a szenvedés barádjai látszóttak. Amikor a kohaniták áldóimája közeledett, meglepetéssel láttam, hogy Weiszbürg bácsi nem veti le a cipőit. Husz év óta mindig együtt „düchenoltunk”.

— Nem akar düchenolni Weiszbürg bácsi? — kérdeztem csodálkozva.

— Nem, nagyon beteg vagyok, — hangzott a rezignált felelet.

— Dehogyan beteg, nincs magának semmi baja — igyekeztem megvigasztalni.

Az öregurak nem estek jól a szavaim. Egészen felémfordult.

— Nézzen jól meg Ernő, mert engem

ebben az életben többet nem lát.

Hangsúlyozva, mely meggyőződéssel mondotta ezeket a szavakat. Hideg futott át a hátamon. Igyekeztem tréfával elűzni a dolgot, de Weiszbürg bácsi megmaradt állítása mellett.

— Nem is busulok, hogy meg kell halnom. Hetvenhatéves vagyok, eleget éltém és nem éltém csunyán.

A kántor hívó szava szakította félbe a szomorú beszélgetést.

Weiszbürg bácsinak igaza volt. Nem látom őt többet. Csütörtök délelőtt ágyamra dőltem és félünnep szombatján a templomba hozták a hírt, hogy Weiszbürg bácsi nem él többé.

Napsütéses, szép tavaszi délelőtt volt, az emberek sétáltak a kivárosi korzón, gyereke játszottak a porban, minden úgy volt, mint azelőtt, csak egy derék, igaz emberrel volt kevesebb a világon.

Be szomorú is, hogy lassanként mind elmennek, akiket szeretünk.

Marton Ernő

Ünnepélyes keretek között peccselték meg a román-magyar sportbékét Kolozsváron

A kolozsvári kombinálttal nehezen ért el elődöntőt, az Universitátaat meg nem érdemelten 2:0 (0:0) arányban győzte le a Bástya. Évek óta nem látott tömegek vonultak fel a mérkőzésre

Közepes játékot produkált a Bástya a két napos turáján

Cluj-Kolozsvár, április 6. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Bástya kolozsvári szereplése elé nemcsak Kolozsváron, hanem a környező városokban is óriási érdeklődéssel néztek. A jöhrü szegedi proficsapat, amely az ezévi szezonban kissé legyengült, de ennek ellenére előkelő helyet foglal el a budapesti profiligában, kolozsvári szereplésével érdekes sportnapot ígért. Kolozsváron a régi évekre emlékeztető futball-láz vett erőt és a kora délutáni órákban már ezrekre menő tömeg lepte el a városi sporttelep felé vezető utakat. A vidéki városokból autókön jöttek megnézni a Bástyát a futball fanatikusai. A borult, de nem tulságosan hideg időben 7—8000 főnyi közönség zsufolódott össze a sporttelepen. A román-magyar sportbékének első napja volt ez, amikor olyan centrumba érkeztek a magyar futballisták, ahol az állam jelentős személyiségei is tüntethettek a sportbéke mellett. A vasárnapi mérkőzésen megjelentek a futballpályán a kormánypart Kolozsváron tartózkodó jelentős tagjai. A diszpályában dr. Vajda Sándor volt belügyminiszter foglalt helyet, aki mintha legkevésbé a kormányválság érdekelné, mosolyogva fogadta az üdvözléseket és látható érdeklődéssel nézte végig a Bástyának a kolozsvári kombinált csapattal való találkozását. Társaságában dr. Moldovan Valer tartományi igazgató, dr. Popa Adám vármegyei prefektus, dr. Buteanu Aurel, a bécsi követ-ség Kolozsváron tartózkodó sajtóattaséja voltak. Hatiegan Gyula egyetemi rektor és Hatiegan Simon volt kolozsvári rendőrkészpart Kolozsvára tartózkodó többi politikusi is megjelentek a sporttelepen.

Kolozsvár komb—Bástya 1:1 (0:0)

A Bástya csapata lelkes tapsorkán kíséretében vonult fel a pályára és udvarias háromszoros „hip-hip hurra”-val üdvözölte a kolozsvári közönséget. Mikor a kolozsvári kombinált csapat is felvonult, Biriescu, a nyugati liga elnöke üdvözölte a Bástyát, majd közös csoportfelvételt készítettek. Pontban öt órakor adott jelt a játék megkezdésére Giurgiu bíró, mire a csapatok a következő felállítással kezdték meg a játékot:

Bástya: Beneda, Schmiedt, Hemmerling, Kittl, Tóth, Riss, Hernády, Wahl, Schneelinger, Harmat, Kronnenberger II.

Kolozsvár: Szathmáry, Kínizsi, Chifor, Istvánffy II., Dobosan, Muresan, Bindea, Costin, Deák, Istvánffy I., Cipcigan.

A Bástya kezd szél ellen és rögtön heves támadást vezet a kolozsvári kapu ellen. De csak rövid ideig tart a Bástya fölénye, mert a kolozsvári együttes meglepő formát mutat, lendületes, erőteljes játékba kezd és husz percig tartja ostrom alatt a Bástyát. A kolozsvári csatáros élénk, tetszetős összjátékkal vezet a támadásokat. A Bástya kornerével szemben Kolozsvár egymásután két kornerét ér el, amelyekből megszületik a vezetőgól, amelyet a második kornerből Bindea ideális

beadása után Dobosan öt méterről fejelet be védtelenül.

A közönség percekig tartó tombolással ünnepelte a vezetőgólt. Ujrakezdés után a Bástya heves támadásba kezd az egyenlítésért. Ez azonban megakad egyrészt a jól tömörülő védelem, másrészt a nagy-szerű védéseket produkáló Szathmáry ellenállásán. Az első félidő eredménytelen mezőnyjátékkal telik el, amely mindvégig egyenlő ellenfelek küzdelmét mutatta.

A második félidőben a Bástya rendkívül heves iramot diktál. Sűrűn esnek a faultok, a Bástya ellen több szabadrugás itél a bíró. Lassanként kidomborodik a Bástya technikai és rutinbeli fölénye. A félidő 30 percét a Bástya nyomozó fölénye urálja, melynek eredménye a Harmath által rugott egyenlítő gól. A Bástya további támadásait ezután balszerencse kísértte. Wahl, Schneelinger, majd Harmath hibáznak közvetlen közelről.

A Bástya az első napon várakozáson alul maradt. A csapatból Beneda kapus, Tóth középfedezet, Hernády jobbszélső és Schneelinger center magasottak ki, míg a többiek játéka nem emelkedett felül a kolozsvári játékosok tudásán. A csatáros egészen egyszerű, megszokott eszközökkel dolgozik, sehol nem látjuk a nagy pesti futballtechnikát felcsillanni.

A kolozsvári együttes szép teljesítményt nyújtott. Legelső sorban Szathmáry játékát kell kiemelni, aki biztos góloktól mentette meg csapatát. A háttvédek közül Kínizsi volt a jobbik, a halvesor jól és mindvégig tempóirással küzdött. A csatársorban Deák elsőrangú irányító és áttörő centernek bizonyult. Csak Cipcigan mutatott gyenge játékot, aki önző játékkal ezuttal nem tudott érvényesülni.

Giurgiu bíró több súlyos hibát követett el, de igyekezett elfogulatlanul vezetni a játékot.

Bástya—Universitáta 2:0 (1:0)

A Bástya—Universitáta mérkőzés rendkívül izgalmas és heves játék után zajlott le és az Universitáta meg nem érdemelt vereségével végződött. A Bástya ezen a meccsen sem produkált többet, mint a kolozsvári kombinált ellen. Rámenős, erős futballt játszó együttes, de a nagy proficsapatokra jellemző nagy technika és iskolajáték nélkül. Az első félidőben az U. szerencsétlenül összeállított csapata klasz szissal jobb volt. A Bástya percekig nem tudott felszabadulni az U. ostroma alól, de a kolozsvári csapat amellet hogy csatársora balkezes összeállítás miatt nem tudott boldogulni a Bástya masszív védelmével szemben, nagy balszerencsével is küzdött. Előbb Sepi, majd dr. Giurgiu lönek biztos gólhelyzetből és mindkét gól a kapufa mentette meg.

A második félidő első részében is az Universitáta volt fölényben és a Bástya csak szorványos lefutásokkal kísérletezik. Egy ilyen kitérőnél esett a meccs első gólja. Bulzan (U.) háttvéd öngólt vét és ezzel szerezte meg a Bástyának a vezető-

A proféta gyermek

Edmond Fleg megrázó zsidó regénye.
Ára 100 lej és portó
KAPHATÓ AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

gött. A Bástya ezután erőre kapott és ezzel egyidejűleg az U. is kifulladt. A Bástya-főlény a két mérkőzés legszebb momentumát eredményezte. A Bástya, Hernády—Schneelinger, Wahl—Hernády, Hernády—Havas passzjátékkal, igazi profita madást vezet, melynek befejezéséül Havas közvetlen közelről védhető gólt helyez a rosszul helyezkedő Puscaru kapujába. A hátralevő időt élénk mezőnyjáték töltötte be, melynek során az Universitáta széteső csatársora nem tudott szépiteni az eredményen. A Bástyában a balszélső posztján Kolozsvári játékos, Poklossy (KAC) szerepelt, mert a Bástya két játékos a vasárnapi mérkőzésen megsérült és a KAC-tól kértek embert kölcsön. Az U. a következő összeállításban szerepelt: Puscaru, Bulzan, Sfera, Deheleanu, Ghilezan, David, Abrudan, Tabac, Sepi, dr. Giurgiu, Surlasiu. A mezőny legjobb embere Deheleanu jobbhalf volt. A mérkőzést Grosz bíró vezette.

Vasárnap előmérkőzést a KAC—Romania ifjúsági csapatai játszottak. A mérkőzést a KAC nyerte 3:1 (2:0) arányban. A második napon az első csapatok nívótlan mérkőzésben találkoztak. A mérkőzés 1:1 arányban eldöntetlenül végződött.

Budapesti eredmények. Ujpest—Ferencváros 3:1 (2:0). Mint előrelátható volt, a nagyfontosságú derbyt az Ujpest nyerte, mely így egy ponttal vezet a Hungaria előtt és biztos várományosa a ligabajnok-ságnak.

Vasas—Jugoszlávia 5:3. Főlényes győzelem.

Nagyvárad. A Nemzeti kétnapos vendég játéka két izgalmas és magas nivójú mérkőzést eredményezett. Az első napon a Nemzeti 1:0 (0:0) arányban győzött a Törökvis jóképességgel együttese fölött. A második napon a NAC-cal mérte össze erejét a Nemzeti. A NAC izgalmas játék után eldöntetlenül ért el a Nemzettel szemben. A 2:2 (1:0)-as eredmény a nagyváradi sport fejlettségét és a csapatok jó formáját igazolja.

Soha

nem volt még ilyen nagymérvű árieszállítás a piacon
Atheneaum olcsó könyvei

Barbusse: Erő, füzve	68 lej
A. France: Hátrahagyott írásai füzve	34 lej
Heltai: Írók, színésznők	68 lej
Thackeray: Titmarsch	34 lej
Mihály E.: Az autók elektromos felszerelése	170 lej
Szalay László: Mihály bácsi 194 oldal	51 lej
Blasco Ibanez: Mindenki asszonya 288 oldal	68 lej
Blasco Ibanez: A meghódított tenger 300 oldal	68 lej
Emil Zola: Tírése Raquin 284 oldal	68 lej
René Benjámín: Egy regényes élet 364 oldal	68 lej
Dos Passos: Newyork regénye oldalon, 2 kötet	102 lej
Bainville: Franciaország története 488 oldal, 2 kötet	102 lej
Ady Endre: A minden-titok versei	68 lej
Ady Endre: Uj versek	68 lej
Ady Endre: Illés szekerén	68 lej
Ady Endre: Szeretném ha szeretnének	68 lej
Ady Endre: A magunk szerelme	68 lej
Ady Endre: Ki látott engem	68 lej
Ady antológia 264 oldal, 284 vers	156 lej

Kapható:

Uj Kelet könyvostályában
Vidékre utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése mellett szállítunk.

Sza Bu

sok eredményes kormány utas hogy további helyükön és g

A lib

Bucuresti-Buk Kelet tudósítója a liberális párt Eforia termébe lisok a kormány etappjának sz rejött, már nem megbuktatására tianu megnyitó nagy beszédet liberális párt nemzeti parasz ar elyet szeri elo: egy közige egy pénzügyi é liberális párt és bizva a pártban, a mai nére is hajlanc hatalom teljes ben az összes

A népp rá

George Bratia bizottsága ugy pártvezér a ma hatalmat.

Averescu mar érkezett haza é kel fogadtak, k tudósítója előtt telmében a kirá tehát minden,

Mar

Bucuresti-Buk verul párizsi tu ket közül arról Maniuvál folytat a kormányválság jelentete, hogy Titulescu elnökl rációs kormány egy ilyen kormány többséggel is tá a parlament felé sok kiírást a k

1. A mai su megtörténhetik esetén jobb-elemek nagysz parlamentbe.

2. Amennyi párt kapna me társra, nem tu tositani, amely mányzást lehet

3. Uj válasz hogy az adobe kell függeszter jén Romániába állam mai szo ben ez kataszt

Minden felele

A GENIUS K Teljes idegen sz lozófia, jog, köz minden sz 40.000 cikk, 80 mert az eddigi t

ára füz kötve

KAPHATÓ KÖNYV

Szakadatlan tanácskoznak Bukarestben a pártvezérek

(Első oldali cikkünk folytatása)

sok eredményeképpen az ügyeket giráló kormány utasította a prefektusokat, hogy további intézkedésig maradjanak helyükön és gondoskodjanak a közszol-

gálat normális működéséről. Ugyancsak táviratilag utasította a pénzügyigazgatóságokat, hogy folytassák zavartalanul az adók behajtását.

A liberálisok egyedül is hajlandók vállalni a kormányzást

Bucuresti-Bukarest, április 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délután a liberális párt népes gyűlést tartott az Eforia termében. Ezt a gyűlést a liberálisok a kormánybuktató akció első etapjának szánták, mire azonban létrejött, már nem volt szükség a kormány megbuktatására. Az elnöklő Dinu Bratianu megnyitó szavai után Duca tartott nagy beszédet a politikai helyzetről. A liberális párt érdemének tudja be a nemzeti parasztpárti kormány bukását, amelyet szerinte négy válság idézett elő: egy közigazgatási, egy gazdasági, egy pénzügyi és egy morális válság. A liberális párt programjára támaszkodva és bízva a párt erejében és multjában, a mai nagy nehézségek ellenére is hajlandó egymagban vállalni a hatalom teljes felelősségét. Amennyiben az összes erők egyesítése mégis

szükségesnek mutatkozna, a liberális párt szokásos hazafiasságával fogja ezt a lehetőséget is megvizsgálni.

Ugyancsak tegnap délelőtt tartotta gyűlést a dr. Lupu féle parasztpárt is, amelyen Lupu mondott nagy beszédet. Azzal kezdte, hogy a kétféle hidra: a nemzeti parasztpárt kimult, miután önmagát falta fel. A nemzeti parasztpárt minduntalan arra hivatkozott, hogy rendkívül nehéz örökséget vett át. Az igazság az, hogy az az örökség, amelyet hátrahagyott sokkal siralmasabb, mint amelyet átvett. A kormány nem respektálta programját, eltávolodott a tömegektől és nem csinált semmit, tehát meg kellett bukni. Koncentrációs kormányra van szükség, amelyet azonban csakis a jelenlegi parlament előzetes feloszlata alapján tud elképzelni.

pok egy része azt írja, hogy a fekete szesz-panama ugyancsak nagy szerepet játszott a válság előidézésében. Az uralkodó szemrehányást tett Popovicinak, hogy miért türte két évig a fekete szesznek garázdálkodását. Emiatt kellett Teianu államtitkárnak is lemondani, aki viszont úgy bosszulta meg magát, hogy rávette a képviselők egy részét Manoilescu javaslatának leszárvására.

A szombat délelőtti audiencián Mironescu a pénzügyi nehézségekről beszélve, kijelentette az uralkodónak, hogy a mai válság helyzetben egy más kormány sem tudna többet tenni.

— Nincs szükség megszorításokra — válaszolta az uralkodó — de egy kisével több tekintély nem ártana.

A Zsidónő Szakácskönyve

1000-né több kitünő recept. A közel 400 oldalas, szép kiállítású vászonötéses könyv

ÁRA: 300 LEI

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Mironescu megértette ennek a megjegyzésnek az élet és bejelentette lemondását.

Zelea Codreanu Kolozsváron

Zelea Codreanu kijelentette, hogy nem óhajt politikai tevékenységet kifejtteni Kolozsváron

Cluj-Kolozsvár, április 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Zelea Codreanun alig néhány nappal ezelőtt mentette fel a bukaresti tábla az államellenes szervezkedés vádjára alól. Eppen azért hat meglepetésként, hogy Zelea Codreanu vasárnap délután Isiből Kolozsvárra érkezett. Zelea Codreanun megérkezése után a Marzescu utca 11. szám alá hajtattott, ahol az antiszemita vezér kolozsvári rokonai laktak. Ahogy a vezér megérkezésének híre a diákokhoz eljutott, a kora esti órákban 150 főnyi diáksoport verődött össze, mely Zelea Codreanu lakása elé vonult és itt hangos szimpátiatüntetést rendezett mellette.

Vertan komisár, a második kerületi

rendőrség főnöke, a diáktömeg láttára azonnal megerősítést kért a rendőrkész-turától, mely meg is érkezett. A tüntetés azonban barátságosan oszlott szét és a karhatalom beavatkozására nem volt szükség.

Zelea Codreanu feleségével érkezett Kolozsvárra, aki résztvesz az itteni női tanítóképző kurzusainak zárvizsgáin. Csak addig marad Kolozsváron, míg ezek a vizsgák tartanak és azután visszatér Jasi-ba. Amint azt a hatóságok emberei előtt kijelentette, nem jött azzal a céllal Kolozsvárra, hogy itt politikai párhíveit megszerveze és nem is lép összeköttetésbe senkivel.

Óriási mértékben bontakozik ki a Budapesti Nemzetközi Vásár

70.000 m² területen több mint ezer kiállítóval nyílik meg május 9-én a Budapesti Nemzetközi Vásár. Az egész magyar gazdasági élet keresztmetszetét adja a május 9-én megnyíló Budapesti Vásár. Minden részében ujnak és szenzációsak ígérkezik a Budapesti Nemzetközi Vásár

Budapest, április 6. Budapest tavaszának legizgalmasabb eseménye évek óta a Budapesti Nemzetközi Vásár. Ez évben különösen lázas munka folyik a vásár előkészítése érdekében. A vásár május 9-18-ig tartják meg. Színhelye újból Budapest Városligete az Iparcsarnokkal és körülötte épülő számtalan pavilonnal. A vásár területe tehát a régi, tradíciója meg pláne 26 éves már. Tartalma ellenben merőben új, minden részében érdekes.

A vásár vezetősége eltért a régi sablontól. Ezzel nagyot tett, mert Budapest nagy Nemzetközi Vására ezentúl nem a lipcei, bécsi, vagy talán a prágai vásár pusztá kópiaja, hanem eredeti különlegesség. Nemcsak a gazdag s termelésben ma már hatalmas magyar gyáripár áru-reklámja, hanem bemutatja a kisipar általános érdeklődésre számot tartó cikkeit, seregszemléje a magyar mezőgazdaság minden árujának.

A vásárnak emellett külföldi résztvevői is lesznek. Nemzeti pavilont állít Törökország, Jugoszlávia és Lengyelország. Külön csoportban lesz részt

Olaszország, Franciaország, Amerika és az ez évi vásár külföldi szenzációja, a Délafrikai Unió is.

Hogy mit jelent az ilyen esemény azt könnyű elképzelni, ha tudjuk, hogy tavaly is már 40.000 vidéki és 20.000 külföldi kereste fel a Nemzetközi Vásárt. Ez évben még ennél is nagyobb érdeklődés várható. Máris tizezrével kéri a vásárgazdálkodókat, amelyek magyar 50 százalékos utazási kedvezményeken kívül ezuttal 21 külföldi állam 56 közlekedési vállalatánál is biztosítanak 25-30 százalékos utazási kedvezményt.

Dohányzók!

Egyetlen üvegecske „Nicotan“ által leszokik a dohányzásról. Teljesen biztos és ártalmatlan. Ára 140 lej utánvétellel.

A. M. Nicotan, Bukarest

C. Mosilor 326. Számtalan elismerő levél!

Nincs többé ócska cipő!

Feketéből fehérre, feketéből sárgát, sárgából fehérre, stb. stb. Vagy bármilyen szint bármilyenre

FEST

garancia mellett

Ipari festőde Cluj, Str. Bucovinei, v. Munkácsy u. 32. Tel. 595.

Feltvételi hely:

Hoffmann Ernő, Cal. Motilor 25.

A néppárt sem húzódik már a koncentrációs kormány gondolatától

George Bratianu pártjának végrehajtó bizottsága ugyancsak ülést tartott. A pártvezér a maga számára követelte a hatalmat.

Averescu marsall, aki szombaton este érkezett haza és akit óriási ünnepekkel fogadtak, kijelentette a „Dimineata“ tudósítója előtt, hogy az alkotmány értelmében a király nevezi ki minisztereit, tehát minden, az uralkodó által elhatá-

rozott megoldás lehetséges és törvényes. A lapok megállapítják, hogy már a néppárt sem húzódik a koncentrációs kormányban való részvételtől. Sőt egyes verziók szerint a megalakítandó kormányban a legtöbb miniszterrel a néppárt lesz képviselve. Ez semmiesetre sem vonatkozhatik azonban a bel-, kül- és pénzügyi tárcákra, mert ezeknek kijelölését Titulescu önmagának tartotta fenn.

Maniu négy szempontból ellenzi a választások kiírását

Bucuresti-Bukarest, április 6. Az Adevarul párizsi tudósítója érdekes részleteket közöl arról a beszélgetésről, amelyet Maniuvall folytatott a francia fővárosban a kormányválság kitörése előtt. Maniu kijelentete, hogy elvben nem ellenzi egy Titulescu elnökele alatt működő koncentrációs kormány alakítását, sőt hajlandó egy ilyen kormányt a jelenlegi parlamenti többséggel is támogatni. Ellenzi azonban a parlament feloszlását és új választások kiírását a következő okokból:

1. A mai súlyos helyzetben könnyen megtörténhetik, hogy új választások esetén jobb- és baloldali szélsőséges elemek nagyszámban kerülnek be a parlamentbe.

2. Amennyiben valamely politikai párt kapna megbízatást a kormányalakításra, nem tudna olyan többséget biztosítani, amely számára a nyugodt kormányzást lehetővé teszi.

3. Új választások kiírása azt jelenti, hogy az adóbehajtást két hónapra fel kell függeszteni, mert választások idején Romániában nem fizetnek adót. Az állam mai szomorú pénzügyi helyzetében ez katasztrofális lehetne.

?

Minden kérdésre feleletet ad a

A GENIUS KIS LEXIKONA (1931)

Teljes idegen szavak szótára, sport, filozófia, jog, közgazdaság, technika, stb. minden szaváról felvilágosít 40.000 cikk, 800 kép, 64 műmelléklet mert az eddigi 560 lejes bolti ár helyett

ára füzve 200 lej, kötve 240- lej

KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

A feketeszessznek is szerepe volt

Bucuresti-Bukarest, április 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány bukaszával kapcsolatosan a liberális la-

Gyermek

zsidó regénye
UJ KELET
LYÁBAN

örre kapott és ez-
kifulladt. A Bäs-
zés legszebb mo-
e. A Bástya, Her-
ahl—Hernády, Her-
kkal, igazi profi-
k befejezésül Ha-
édhető gölt helye-
uscariu kapujába.
mezőnyjáték töl-
n az Universitatea
tudott szépiteni az
ában a balszélső
játékos. Poklossy
a Bástya két játé-
észen megsérült és
et kölcsön. Az U.
n szerepelt: Pus-
Deheleanu, Ghile-
Tabac, Sepi, dr.
ezőny legjobb em-
lf volt. A mérkö-
st a KAC—Roma-
tszottak. A mérkö-
l (2:0) arányban.
ső csapatok nivót-
oztak. A mérkőzést
enül végződött.

k. Ujpest—Ferenc-
előrelátható volt, a
az Ujpest nyerte,
vezet a Hungaria
yosa a ligabajnok-

5:3. Fölényes győ-

ti kétnapos vendég
és magas nivóju
tt. Az első napon
rányban győzött a
együttése fölött. A
cal mérte össze ere
zgalmas játék után
emzetivel szemben.
mény a nagyváradi
csapatok jó formá-

Ilyen nagy- ítás a piacon csó könyvei

68 lej
yot írásai
34 lej
68 lej
34 lej
170 lej
bácsi 194
51 lej
nki asszo-
68 lej
eghódított
68 lej
aquin 284
68 lej
regényes
68 lej
k regénye
102 lej
zág törté-
ötöt
nden-titok
68 lej
68 lej
68 lej
68 lej
em ha sze-
68 lej
unk sze-
68 lej
t engem
oldal, 284
156 lej

vosztályában
gy az összeg elő-
eltett szállítunk.

A béke hekatombái

Volt idő, amikor már szinte vakon hittük, hogy a tudományak sikerül számúzni körünkből a végzetet. A romantizmus visszahatásaként jelentkezett ez a büszke feltételezés; igen, a romantika visszahatásaként, melyben akár csak az antik világekben, mindent a végzet intézett el.

A gép, a technika, a statisztika és szociológia korszakában a véletlen ugyazólvan már csak a szerelem területén avatkozik be életünkbe. Sokáig úgy látszott, mintha maga az ember is az önalkotta termelési és társadalmi rendszer pusztá függvényévé korcsosulna; mintha saját korának nehézkedési törvénye húzná le a mélybe esztét, akaratát, sőt vágyait is. Érdekek láncában vergődünk ma is ha van sorsszerűség életünkben, úgy ezt a sorsszerűséget nagyjában az akaratunkon kívülálló anyagi erők jelentik. A gép és annak ritmusa az, melynek ütemére örült napi táncmunkát lejtjük; a gép ritmusa, melynek nemcsak teremtői, nemcsak urai, hanem rabszolgái is vagyunk.

S amiként a rabszolga számára nagyjában mindig rabszolgatartója jelentette a végzetet, akként ma már ott tartunk, hogy a gép lett számunkra a véletlen, a sors, a végzet legfőbb végrehajtó hatalma is.

A gépi termelés, a gépihajtóerő volt az, mely a XIX. XX. század arculatát megváltoztatta, mely egy egészen új civilizációt és kultúrát teremtett és amely minden eddigi kultúráktól és civilizációktól lényegesen elkülönbözik. Egyesek hihetetlen gazdasága éshatalma, a tömegek életmódjának megnövekedése, majd nyomora, mind-mind a gép csodálatos erőinek lett velejárója. Ettől, a géptől várták a megváltást azok, akik még több anyagi hatalomra szomjaztak és szomjaznak s tőle várták és várják azok, akik eddig csak áldozatai lettek.

A gép azonban, a maga fejlődésének szédületes útján, most már elhagyta pusztá mechanikai erejének és fölényének útjait, most már az ősi-természeti végzettség irtó erejével kezd párosulni dinamikai ereje; most már vakon és végzettségűen tör mindannak elpusztítására, amit eddig alkotott, vagy amit általa a szisztematikus, romantikától mentesített emberi ész alkotni szándékozott.

Valahol azt olvastam, hogy a technikai fejlődés, mely lehetővé tette a világháború borzalmait, éppen fejlődésének teljességével fogja lehetetlenné fenni az újabb emberitást. Hiszen a gázbombák és repülőgépek támadásai ellen lehetetlen lesz a védekezés s amennyiben egy új világháború mégis kitörne: ez a lakosság teljes kiirtására vezetne.

Igaz, hogy ez a feltételezés a kétségbeesés optimizmusa, de mindenesetre optimizmus. És nem lehetetlen, hogy oktan optimizmus. Mert hiszen az igazság az, hogy a gép és technika háborújának újabb kibővítéséhez immár nem is szükséges hadüzenet. Mert ez a háború most, a „béke“ idillikus állapotai közepette is teljes erővel folyik. Külső-ségeiben kevésbé teátrálisan, hatásaiban és tömegszerűségében kevésbé szervezeten és szisztematikusán, de — áldozatai nagyságát illetően — époly véresen, mint egy előre megrendezett, előirásos emberpusztítás.

Egyetlen adat perdöntően bizonyítja ennek az állításnak valódiságát. Amerikában tavaly, tehát egyetlen év alatt, a közlekedési balesetek következtében elhalálozott emberek száma nagyobb volt, mint amekkora Amerika egész világháborús vesztesége. Ezenfelül a világon huszmillió munkanélküli néz szembe a fokozatos éhhalállal s ennek az éhhalállal borzalmi korántsem állanak alatta a pergőtűzek, vagy gáztámadások borzalmainak.

A béke hekatombái egyre nőnek. A „békés“ napi élet csatateréi egyre szélesebb területeket ölelnek fel. S ha mégis van különbség a nyílt háború és a lappangó békeháború között, úgy ez nem annyira a keretek közötti különbségből ered, mint inkább lélektani állapotok tartalmi különbségéből.

Nyílt háborúban a katona az állandó veszély és halálfelelem gyötrelmei kö-

zött tölti életét, ami talán még a fizikai szenvedéseknél is súlyosabb és idegölőbb. A végzet, ahogyan ezt mondani szokás — tényleg állandóan leselkedik reá; szakadatlan permanenciában lebeg felette. Ha azután végre beteljesül a „végzet“ s a katona tényleg elesik, vagy megsebesül: az áldozat talán már nem is érzi a történet tragikumát, fátumszerű súlyát, — hiszen készült reá, a készülődés minden irtozatával; az üzemszerűség megalázó, számszerűen ható megalázottságával.

A modern „béke“ háborúja azonban más. Itt valóban a hamisítatlan végzet működik közre a halálozási statisztika minél teljesebbé tétele érdekében. A gép, a technika visszanyeri ősi, mechanizmusától független varázserejét: azokra csap le, akik legkevésbé számítanak erre.

Igylesz a modern világvárosi utca különleges csatatérre, ahol az autó, az autóbussz, villamos helyettesíti a tankot, a gépfegyvert, sőt az ágyut is.

Az antik ember még joggal mondhatta, hogy a végzet felette lebeg. Mert végzetét az ég felhői és azur drapériái mögött sejtette. Ma azonban a végzet mellettünk rohog, szüntelenül és vakon, mint a kilótt ágyugolyó. Végzetünk löerőre ven berendezve és rendszeti jelzésekkel van ellátva.

A pusztítás és borzalom körforgása tehát szédületes arányokban növekszik „áldott“ békénk közepette is. A modern végzet, melyet technikai végzetnek is nevezhetnénk, elvesztette minden metafizikai jellegét, ezzel szemben racionalizálódott. A békebeli Halál is tömegtermelésre rendeződött be. Röviden: kollektívív változott. Arányaiban gígászi lett, mint a felhőkarcok és gígászi, mint a trósztok, koncernek, kartellek üzleti élete.

A gép nemcsak végzetessé lett, hanem maga lett, a végzet, amely az utcasarkokon ránk leselkedik. A megszervezett „béke-háború“ löerőre berendezett rajvonal és rohamcsapata. Rohamcsapat és rajvonal, amelynek még látható parancsnokai sincsenek.

Salamon László

Szegényjogon perel egy hajdani német uralkodóherceg

Ernő szász-altenburgi herceg szegénységét bizonyítványi kért, hogy bélyegmentesen folytathassa vagyoni jogi perét

Berlin április 6. Evek óta folyik az a polgári per, amelyet a jénai törvényszék előtt Ernő volt szász-altenburgi uralkodó herceg Thüringia állam ellen indított, mert a trónfosztott herceg elvesztett magánvagyonát és hitbizományait után megfélelő kárpótlást kíván.

Ernő herceg 1919-ben 27 millió márkát kapott Thüringiától a családi hitbizományok megváltása fejében, amivel már akkor sem volt melegegedve és további jogigényének fenntartásával elélegképpen fogadta el a forradalmi állapotban levő államtól.

Ernő herceg a kézhez kapott összeget részben rossz üzleti spekulációk, részben pedig a tragikus végű infláció következtében az utolsó fillérig elvesztette, mire pert indított Thüringia kormánya ellen és keresetében magánvagyonának valamint a hercegi ház hitbizományainak reális felértékelését kérte, a különbözet kifizetését kérte. A jénai állami felsőbb bíróság 1930 november

27-én hozott határozatában utasította a peres feleket, hogy igyekezzenek meg egyezsre jutni a vitás kérdésben, miután azonban ez nem sikerült, Ernő herceg dr. Schwerfen Manfred berlini és dr. Fischer jénai ügyvédek útján kezdte meg a tárgyalásokat Thüringia pénzügyminiszterével. A tárgyalások eredményeképpen Ernő hercegnek más fél millió márká végkielégítést és kétszáz hektár örökbiroktot hagyott meg a thüringiai kormány, ezeken felül pedig még százezer márká életfogytiglani évjáradékot.

A thüringiai kormány által felajánlott és a herceg által elvben elfogadott megegyezéshez a herceg ügyvédei nem járultak hozzá, mert az általuk előlegzett rengeteg költség megtérítésére a thüringiai kormány nem volt hajlandó. ezért most a két ügyvéd a jénai legfelsőbb bíróságtól azt kéri, hogy a teljesen vagyontalan és jövedelem nél-

Az olasz ipari életben

Milánói Nemzetközi Mintavásáron

amely 1931 ápr. 12—27-ig lesz és amelyen részvesz 30 nemzet ipara és kereskedelme, megtekinthető

„Olio Sasso Pavillon“ a P. Sasso e Figli Oneglia (Olaszország)

régi és közismert ház, a legnagyobb olajtermelő cég pavillonja A SASSO-olaj kizárólag tiszta érett olajbogyóból készül, az egész világ ismeri és részesíti előnyben ezt az olajat.

A mintavásár sétányain kis szekér fog közlekedni, nagy „SASSO“-olajbödönnel, amelynek — a kiállítás egyenruhájába öltözött — vezetője mindenkinek megmutatja az utat a „SASSO“-pavillonhoz.

Ez a valódi SASSO-bödön az egyetlen, amely el van terjedve a világ minden országában

Romániai vezérképviselő

DANTE PAOLINI
Bukarest, III. Str. Vasile Lascar 168

INGYENTÜZIFAT

még nem kaphat, ellenben 65 lejért házhoz szállít Önnek egy mázsa aprított tiszta bükkszász tüzfát a

FISCHER-FATELEP

TELEFON 1300

Strada Enescu 15 (Gyufagyár u.)

kül álló herceg szegényjogon, vagyis minden perköltség elengedése mellett folytathassa perét Thüringia ellen.

A rendkívül érdekes per kimenetelére ez a nagy várakozással tekintenek, mert ezt a pert a többi deposedált német kis uralkodóházak próbaperének tekintik.

Ahmed Zogu albán király haldoklik

Megindultak a pártharcok a trónöröklés kérdésében

Tirána, április 6. Mint ismeretes, Achmed Zogu király többheti külföldi tartózkodás után a napokban tért vissza Albániába, de állapota a számos külföldi orvostanár meghallgatása és a gondos gyógykezelés ellenére annyira rosszabbodott, hogy Durrazzóban betegszállító hadórgány kellett az őt hazahozó hadihajóról a kikötőbe szállítani.

Romában való tartózkodása idején két neves orvostanárral konzultált a nagybeteg király, akik megállapították, hogy Achmed Zogu gyógyíthatatlan vértuberkulózisban szenved és állapota napról-napra rohamosan aggasztóbb.

A király hazaérkezése után a kormány rendkívül ülést tartott, amelyen éppen Achmed Zogu kívánságára a trónöröklés kérdésével foglalkoztak, mert a nőtlén uralkodó esetleges elhalálása következményeképpen attól tartanak, hogy az amugy is zilált és széthúzó lakosság körében polgárháború törne ki, mert többféle orientáció is igyekszik érvényre jutni a trónöröklés kérdésében.

A kormánytanácsban Achmed Zogu azt a kívánságát fejezte ki, hogy a kormány s a királypárti békek és más számottevő egyéniségek a Prágában meggyilkolt Cerna bég prágai követ fiát ültessék a trónra, mert tudvalevő, hogy Cerna bég felesége Achmed Zogu király nővére.

A király anyja és nővére, Cerna bég meggyilkolt prágai követ özvegye kisirt szemekkel, gyászruhában járnak Tirána utcáin, mert a minden oldalról fellobbanó pártviszályok veszélyeztetik a család eddigi pozícióját. Komoly ellenjelölt Mistafa Kruja, aki jelenleg Albániában az olasz érdekek legfőbb szószólója, továbbá Hasszan bég Prisztina, aki a keresztény albánok jelöltje, de viszont a legnagyobb népszerűségnek örvend a közismert Gháni bég, akit úgy a keresztény, mint a mohamedán lakosság a legszívesebben látna Achmed Zogu utódaként az albán trónon. Ezek a kezdetleges belső villongások egyelőre nemzetközi szempontból nem jelentenek semmiféle komoly komplikációt és az érdekelt szomszéd államok csak távolról figyelik az eseményeket, nagy kérdés azonban, hogy az ügyek tragikus fordulata milyen befolyással lenne az albán eseményeket saját nyugalmuk érdekében élénk figyelemmel kísérő szomszédos államok politikájára.

Női kalapok

legnagyobb választékban, legjobb kivitelben, legdivatosabb formában, legolcsóbb áron kaphatók:

„MISS“ Kalapszalón

Cluj, volt Kossuth Lajos ueca 7. szám

Anyának, babának kedvence a Höfer hintőpor-krém és szappan

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati szolidaritás napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
 Helyi elnökség: Dr. János Károly
 Megjelenésének engedjük meg

— Udvariassági látogatásra készülnek az angol és német haditengerészet cirkálói. Berlinből jelentik: Az angol és a német haditengerészet között megbeszélések folynak cirkálók udvariassági látogatásának előkészítésére. Valószínűleg előbb egy angol cirkáló jelenik meg Kielben az angol flotta keletitengeri látogatása alkalmával s ezt fogja követni német cirkáló látogatása angol kikötőben.

— Végre teljesen perfektuálják a német gyárparosok oroszországi üzletkötéseit. Berlinből jelentik: A lapok hírvételei szerint Satikow, a szovjet legfőbb gazdasági tanácsának tagja közelebbről Berlinbe érkezik, hogy véglegesen perfektuálja a német gyárparosok oroszországi tanulmányútján létrejött áruhitelt nyújtó megrendeléseket.

— Erőt a munkához táplálékunkból merítünk. Minél töményebb, minél könnyebben emészthető, annál jobban változik át energiává. Ilyen koncentrált, jóízű, könnyen emészthető tápszer az Ovomaltine.

— A belga szociáldemokrata párt kongresszusán Leon Blum és Breitscheid is résztvettek. Brüsszelből jelentik: A belga szociáldemokrata párt országos kongresszusán a külföldi szociáldemokrata vezetők közül a francia Leon Blum és a német Breitscheid is felszólaltak és hangoztatták Európa újjáépítésének lehetősége szempontjából a népek megértésének és együttműködésének szükségességét.

— A vajdahunyadi hitközségi választások. Vajdahunyadon vasárnap, a peszachi húsvétnapok második napján ejtették meg a választásokat. Elnök lett: Guttmann Sámuel borkereskedő, másodelnök: Ungár Lipót, első gondnok Diamanstein Nándor könyvkereskedő, második gondnok: Heilprin József, pénztáros Léb Béla és ellenőr Kohn Salamon.

— Gyomordaganatok leginkább tulzott savképződés következtében állanak elő. Azok az emberek, akik ebben szenvednek, jól teszik, ha egyre azon igyekeznek, hogy gyomorsavuk csökkenjen és hogy emésztésük normálisan és zavartalanul működjön. A Merc-féle Magnézium Perhydrol teljesen ártalmatlan szer, amely megóvja az emberi szervezetet a gyomordaganat képződésétől és az ezzel kapcsolatos életveszélyes belső vérzésektől. Ezt a kitűnő preparátumot leghelyesebb tablettákban bevenni.

— Világ körül a „Dióhéj”. Kopenhágából jelentik: Elbo Kay dán író a legközelebbi hetekben egy husztonnás motoroscsónakon világkörüli utra indul. A parányi hajót harminc lóerős motor hajtja. Az író a kis kerművet nagyon találóan „Dióhéj” névre keresztelte. Elbo terve szerint Európa megkerülésével Kielből 10.000 kilométer holt ólomteherrel indul, amivel a jacht stabilitását biztosítja az Óceánon. Utiránya folyton kelet, tehát a Földközi tengeren és a Szeuici csatornán át az indiai óceán, onnan a polinéziai szigetek, majd a Panama csatornán át az Atlanti óceán és úgy vissza Európába. Elbo kilenc hónapra tervezi az utat, amelyen a hajó négy tagból álló személyzetével kívül Lassen Aage neves dán rajzoló és egy fiatal tudós vesznek részt, vagyis összesen heten lesznek a Dióhéjben. Elbo mindenképpen biztosítani kívánja vállalkozása anyagi sikerét is és ezért eredeti előfizetést nyitott azok számára, akik kíváncsiak utleírására. Két dán korona ellenében mindenki tiz illusztrált folytatást kap az író színes riportjaiból, amelyeket a kis hajón berendezett nyomdában fognak házilag előállítani és alkalmas expedíciókkal. Jellemző arra az érdeklődésre, amivel Dániában kísérik ezt a nem mindennapi vállalkozást, hogy eddig tizenöt ezer gyermek fizetett elő Elbo tudósításaira, amivel csaknem háromnegyed részben fedezetet találnak az utazás költségei. A hajó árát leszámítva, Elbo hozzávetőleg 50.000 koronát iránzott elő utiköltségekre, amihez hozzájárul a hajó ára, ami maga 70.000 dán korona, de amit nem Elbo fizetett ki, hanem az a vállalkozó társaság, amely ezt az egész utazást rendezte. Végre egy új módszer, amellyel irodalmi műre előfizetőket lehet szerzeni. Dióhéjben kell tengerre szállni.

Nem sikerültek a berlini kommunisták husvétellenes tüntető felvonulásai

A rendőrség mindenütt szétszórta a tüntető csoportosulásokat

Berlin, április 6. A német kommunisták a husvétli ünnepek alkalmából nagyobb rendbontási akciót készítettek elő. Moszkvai mintára nagy husvétellenes demonstrációt akartak rendezni, s arra is készültek, hogy egyes helyeken az istentiszteleteket is meg fogják zavarni. Tekintettel arra, hogy a kommunisták ezt a tervüket előre bejelentették, a hívő közönség körében az ünnepekkel kapcsolatban nagy izgalom uralkodott.

A beérkezett jelentések szerint azonban Berlinben a husvét első napja általában komolyabb rendbontási akciók nélkül telt el. Berlinben a kommunisták több helyütt is megkísérelték ugyan, hogy husvét-ellenes tüntető felvonásokat rendezzenek, de csoportosulásukat a rendőrség mindenütt szétszórta. A késő esti órákig, több mint száz lefolytatást eszközöltek Berlinben.

— Egy jugoszláv motorkerékpáros halálos balesete Budapesten. Budapestről jelentik: A motorkerékpáros Grand Prix versenyben Jakusics Vladimir jugoszláv versenyző felbukott és oldalkocsijának utasa, Karle Modilow koponyaalapi törést szenvedett a Milleniumi emlék közelében. A versenyző kisebb zúzódásokkal szabadult az életveszélyből, de Modilow kórházba szállítás közben belehalt súlyos sérüléseibe.

— A City kávéházban április elsejétől Körösi Dudus és zenekara hangversenyez.

— Perzsa művészeti kiállítás után egyiptomi művészeti kiállítás Londonban. Londonból jelentik: A Burlington Houseban rendezett perzsa művészeti kiállítás nagy sikerén felbuzdulva hasonló kiállítást akarnak rendezni Londonban az egyiptomi művészet emlékeiből. A kiállítás fel fogja ölelni Egyiptom egész művészetét a fáraók korától a mohamedán korig. A legnagyobb vonzóerőt a tervezett kiállításban Tutenkhamen kincseinek kiállítása adná meg.

— Mielőtt hazulról elmegy, tegyen szájába egy Anacot pasztillát, hogy az időjárás kellemtlenségeitől mentesüljön. Egy fiola ára 37 lej.

— A német rádióhallgatóknak már csak egyötöd része használ detektoros készüléket. Berlinből jelentik: A német bíróalmi posta legújabb statisztikája szerint a német rádióhallgatók számának már csak egyötöd része használ detektoros készüléket, a többieknek lámpás vevőkészülékük van. A detektorvevők száma állandóan fogy. A legtöbb rádióhallgató három lámpás készülékkel veszi a műsorokat. A lámpás készülékek fele része hálózati.

— Felvétel a miskolci orth. izr. hitközség tanítónőképző-intézetébe. Az intézet I. osztályába az 1931-32. tanévre magukat felvétetni óhajtok kellően felszerelt és felülbélvezett kérvényeiket a miskolci izr. hitközség elnökségéhez címezve április 30-ig az intézet igazgatóságához nyújtásba. A kérvény mellékletei: születési anyakönyvi kivonat, a polgári iskola, vagy középiskola IV. osztályának legalább általános jó eredménnyel elvégzését igazoló isk. bizonyítvány. Felvételi különbözeti vizsgá. IV. oszt. félévi értesítő, tanítónői pályára alkalmatosságot igazoló hatósági orvosi bizonyítvány felvételi különbözeti vizsgálatokra, fizetendő díjakra stb. vonatkozó felvilágosítást ad és részletes tájékoztatást készítséggel küld az igazgatóság (Miskolc, Kálvin uca 10.) Dr. Serbu Adolf s. k. igazgató.

— Meghalt Fatty, a tragikus sorsu film komikus. Newyorkból jelentik: Egyes newyorki lapok április elsején azt a hírt közölték, hogy Fatty, a híres filmkomikus család néven Arbuklay Newyork közelében meghalt. A világsajtó ezt a híradást nem vette át, mivel azt hitték, hogy a newyorki lapok áprilisi tréfája, most azonban kiderült, hogy a halálhír igaz. Fatty néhány évvel ezelőtt még kedvelt figurája volt a néma filmeknek, azonban egy váratlan és rejtélyes esemény derékban törte ketté karrierjét. A filmszínész lakásán hol tan találtak egy hiányos öltözötű fiatal színésznőt, akiről a boncolás megállapította, hogy igen sok pezsgőt ivott, közben Fatty súlyosan bántalmazta, úgy, hogy az okozta halálát. Mivel közvetlen bizonyítékokat nem tudtak arra nézve szerezni, hogy gyilkosság történt, Fattyt felmentették, azonban a botrányper óta valamilyen filmtársaság bojkottálta és Fatty erkölcsi halott lett Amerikában. Ez időtől kezdve egyre lejjebb süllyedt, kisebb kabarékban szerepelt és teljes szegénységbe jutott. Egy évvel ezelőtt súlyos szivbaja támadt és ez okozta most a halálát.

NAPROL-NAPRA

Az amerikai munkanélküliek milliói közt már régóta az a jelszó, hogy a kormány inkább ennévalóról gondoskodik, minthogy az innivalót vonja meg a munkanélküliektől. A prohibíció fenn tartása akármilyen költséges is, még mindig olcsóbb és könnyebb, mint kenyeret adni a rászorulóknak. A prohibíciós rendőrségen kívül még egy amerikai intézmény van, amellyel sokat foglalkozik a tengerentúli közvélemény. Ez az erkölcsrendészet, amely a panamáknak a melegágya. Most egy érdekes erkölcsrendészeti eset bizonyítja, hogy milyen nehéz Amerikában is megszerezni az állampolgárságot. Évtizedekkel ezelőtt telepedett le az Unió területén egy Bischof nevű német, aki 1898-ban már mint önkéntes harcolt az amerikai hadseregben a spanyolok ellen, meg is sebesült és járadékot élvez az állampénztárból. Bischof most meg akarta szerezni az amerikai állampolgárságot, azonban ezt a kérését elutasították az azal az indokolással, hogy erkölcsileg nem megbízható. Az erkölcsi megbízhatatlanság súlyos ítéletet arra alapítják, hogy Bischof „elvált a feleségétől”. A statisztika szerint az Egyesült Államokban minden ötödik házasságnak válóper a vége. Ha tehát elvált ember nem lehet amerikai állampolgár, ugyan csak lecsökken Amerikában az állampolgárok száma.

Az amerikai szenátusban egy szónok szomorú beszámolót tartott az Egyesült Államok legújabb betegségről, az öngyilkossági járványról, ami a gazdasági válság következtében harapózott el. Egyetlen amerikai életbiztosító társaság 2191 esetben fizetett ki a múlt évben életbiztosító díjat öngyilkosok után. Az öngyilkosok tulnyomó részben nagy tőzdecégek és bankok vezető emberei voltak.

Plungianai litvániai város teljesen leégett. Több mint ezer lakóház lett a lángok martaléka. A Memelbeli segítségül hívott tűzoltóság nem tudott a városba eljutni, mert az országuton óriási hótórla szok állták útját. A városka négyezer főnyi lakossága fedél nélkül maradt és a leg nagyobb inségbe jutott.

Magyar politikai körökben elterjedt hírek szerint Habsburg Albrecht a legközelebbi országgyűlési választásokon képviselőjelöltként akar fellépni. A most szervezkedő „Harmincévesek pártjának” programjával kíván a választási harcba indulni és a pártnak budapesti listavezetője lesz, de jelölti magát egy vidéki titkos kerületben is. Abban az esetben, ha megválasztják képviselőnek, lemond felsőházi tagságáról.

Az egyiptomi kormány megtiltotta a Mafd-szervezet tagjainak a visszatérését az országba, mert Sidy pasa miniszterelnök attól fél, hogy ennek a szervezetnek a tagjai nagy mértékben befolyásolhatják az április 17-re kitűzött általános választások eredményeit.

Dr. Falk községi egyetemi tanár szenzációs előadásban számolt be egy kelet-porosországi földbirtokos találmányáról. Gustaw A. Janson földbirtokos hosszas kísérletezések után rádióaktív tejet állított elő. Sikerült olyan készüléket és eljárást találnia, melynek segítségével a tejbe rádiumot lehet sugározni és azt a tejből le lehet rögzíteni. Dr. Falk szerint a rádióaktív tej igen jól tesz a közsévényben és ismét szívesen szenvedőknek.

ריכטיגשטעלונג דער רעדאקציע
 אין טעקענדאפער שו"ב [אנקורו פאם 27
 אונד 29 מארץ וואירא שטאטס בעל הוראה
 בעל קורא בעד דרוקס.

Modern zsidó költők

Ivan Goll, Andre Spire, Jabotinsky, Werfel, Max Brod, Avigdor Hameiri, stb.

zsidó versei

(Herz könyvtár) 20 lej beküldése ellenében pórtómentesen küldi az Uj Kelet könyvosztálya.

Ha szolid és megbízható
 helyi akarcja **LIBAZSIR** szükségletét be-
 szerezni, írjen
 vagy kérjen árajánlatot
 KLEIN orth. kősz
 szar és baromfi-sarokból Oradea, Saguna 6.
 Alapítva 1912
 Szállítás postán és vasúton saját költségén.

TÜZIFÁT

ellenben 65 lejért nek egy mázsa aprikkhasáb tüzfát a

FATELEP

ON 1300

15 (Gyufagyár u.)

szegényjogon, vagyis elengedése mellett Thuringia ellen.

dekes per kimenetelével tekintenek, mert bi depozitált német k próbaperének te-

Zogu albán haldoklik

a párharcok a s kérdésében

6. Mint ismeretes, ly többheti külföldi napokban tért vissza pota a számos külföldi lglgatása és a gondos re annyira rosszab- azzóban betegszállító az őt hazahozó hadi- szállítani.

rtózkodása idején két konzultált a nagy- megállapították, hogy gythatatlan vértuber- és állapota napról- ggszatóbb.

ezése után a kormány ott, amelyen éppen aságára a trónöröklés oztak, mert a nőten elhalálása követ- ttől tartanak, hogy és széthúzó lakosság oru törne ki, mert is igyekeznek érvényre kérdésében.

on Achmed Zogu azt ki, hogy a kormány k és más számottevő ágában meggyilkolt követ fiát illessék a evő, hogy Cena bég Zogu király nővére.

vére, Cena bég meg- őzvegye kisirt sze- ban járnak Tirana den oldalról fellob- vesztélyeztetik a csat- Komoly ellenjelölt jelenleg Albániában főbb szöszölője, to- Prisztina, aki a ke- elöltje, de viszont a súségnek örvend a g, akít egy a keresz- edán lakosság a leg- achmed Zogu utoda- ikus fordulata mi- ne az albán esemé- galmuk érdekében kisérő szomszédos

ok

b választékban, vitelben.

abb formában.

áron kaphatók:

szalon

Lajos ueca 7. szám

szappan

KÖZGAZDASÁG

A Jegybank jelentése szerint emelkedő tendenciát mutat a bankjegyforgalom

Bucuresti-Bukarest, április 6. A Banca Natională — március 14-i heti kimutatás szerint — változatlan a devizaállomány, míg ugyanakkor — a vegyes (passzív) számlákra történt 394 $\frac{1}{2}$ milliós kifizetés miatt — emelkedett a bruttó bankjegyforgalom. Ez a körülmény több mint egy félszázalékkal 43.07 százalékra csökkentette a fedezeti arányt, míg a színarany fedezeti arányát 38.83 százalékra. A bankjegyfedezet összege 10,289.840.342 lej, a nettó bankjegyforgalom 125 milliós emelkedéssel 13 milliárd 251,342.030 lejre növekedett. A váltótárca 32 $\frac{1}{2}$ millióval

nagyobb és 7,213.408.526 lejt tesz ki. A pénzügyminisztérium girószámlája 130 millióval gyarapodott, egyenlege 490 millió 307.940 lej. A stabilizációs kölcsön-számláról 9 milliót fizettek ki, egyenlege 2 milliárd 446,331.932 lej, a girószámlák 66 $\frac{1}{2}$ millióval növekedtek, egyenlegük 1 milliárd 635,888.307 lej volt. Egyéb (aktív) számlák 86 millióval 1 milliárd 709,884.968 lejre, egyéb (passzív) számlák 394 $\frac{1}{2}$ millióval 2 milliárd 72,241.531 lejre csökkentek. Más számlákon lényegtelen eltérés mutatkozik az előző heti kimutatással szemben.

Jelentékeny emelkedést mutat az Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltóbank betétállománya

Az Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatósága a f. hó 4-én megtartott ülésén megállapította az intézet 1930. december 31-i mérlegét, mely az intézet általánosan ismert konzervatív üzletpolitikáját tükrözi vissza. Az intézet az elmúlt évben is a legnagyobb rigorozitással bírálta el üzleteit, változatlanul nagy súlyt helyezett a mobilitásra, a betétüzletágban óvakodott a túlzott kamatigények kielégítésétől és igyekezett adós ügyfeleinek indokolt hiteligényeit tekintetben kuláns kondíciók mellett rendelkezésre állani.

A mérlegkétekek számadatai általában egyeznek az előző évével, csupán a takarékos és folyószámlabetéteknél mutatkozik lényegesebb emelkedés és pedig 79.500.000 lejről 91.500.000 lejre, ami annál is inkább figyelemreméltó, mivel az elmúlt év általában kedvezőtlen volt a tőkeképződésre, mert az intézetnek sem fiókjai, sem affiliációi nincsenek s így ez üzletágban csak szűkebb területen fejt ki tevékenységét.

Dacára a rendelkezésre álló tekintélyes hitelforrásainak, kihelyezéseit az elmúlt

évben az intézet helyesnek látta nem növelni és éppen ezért hitelek sehol sem vett igénybe s így a jegybanknál, mint pedig tekintélyes beföldi, valamint tőkeerős külföldi összeköttetéseivel rendelkezésre álló hiteleit teljesen kiaknázatlanul hagyta s a levelezők követelése címen a mérlegben kimutatott tétel is az átutalási forgalomból eredő kifejezetten átmeneti jellegű tartozás.

Az április 26-án megtartandó közgyűlésen az igazgatóság a kétes követelések tartalékalapjának elővigyázatossági okokból történő tekintélyesebb dotálása mellett változatlan osztalék fizetését fogja javasolni.

Kereskedők és iparosok figyelmébe. A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara tudomást szerzett arról, hogy egyes ügynökök megrendeléseket gyűjtenek és hirdetésekkel vesznek fel egy almanach részére, amelyet állítólag az aradi Kereskedelmi és Iparkamara adna ki. Nevezett Kamara nem ad ki semmiféle almanachot és így azok, akik a nevét felhasználják, visszaélést követnek el.

Színház-Mozi

A Rigoletto új szcenizálásban a kolozsvári Román Operában. Tegnap este a kolozsvári Román Operában Verdi kissé már agyoncsépelet operáját elevenítették fel: a Rigolettót. Az opera előadását ezuttal két körülmény tette különösképpen érdekessé és élvezetessé: az új szceniro-

zás és Bercescu-Dudău asszony fellépése. Az új szcenizálás, mely Constantin Pavel műve, ragyogó és színes külsejével, harmonikus stílusával váltott ki nagy meglepedést. Bercescu-Dudău asszony, aki életében most először debütált operaszínpadon, meleg, színes, emellett könnyed vonalban vezetett hangjával óriási sikert aratott. Kellemes színpadré jelenés, aki máris mint kiforrott művész nő illeszkedett bele a különben is nívós operagyűjtésbe.

Román Opera műsora

Szerda, ápr. 8: Fidélio.

Péntek, ápr. 9: Szünet.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Kedd: A nőtlen férj. (Ujdonság negyed-szer. 38. A. bérlet. Sz. 242.)

Szerda: Az elcsérelt ember. (Ujdonság, 10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozihely-árrakkal. Sz. 243.)

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZEP-EUROPAI

Kedd, április 7.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek. Időjelzés. 16: Zenekar. 19: Grammfón. 20: Rádiózenekar. Offenbach, Korngold, Grieg művei. 20.30: Felolvasás. — 20.45: Dalest. 21.15: Rádiózenekar. Dvorak, Ponchielli, Strauss művei. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Grammfónhangv. Tanc lemezek, műdalok, slágerek. 9.30: Hírek. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: „Emlékezés egy debreceni diákköltőre”. Előadás. — 5.30: Beethoven, Verdi, Chopin, Liszt, Brahms, Hildach, Lányi, Schmied művei. 6.30: Rádió amatőr posta. 7.15: Előadás. 7.50: Cigányzene. — 8.45: Hangv. 9.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 10: Német nyelvű előadás. 10.35: Az Operaház tagjainak hangv. Weber, Bizet, Puccini, Moszkovszkij, Grieg, Yoshitomo, Kinszky—Palotás, Bartha—Polgár művei.

Bécs. 19.30: Nagy szimf. hangverseny. Berlin. 19.35: Népekkar munkásköről szóló dalai.

Breslau. 22.30: Tancgrammfón. Frankfurt. 19.15: Strauss János kerin-gők.

Lipscé. 19.30: Jarno-est. Strasbourg. 20.45: Grammfón. 21.30: Hangverseny.

Varsó. Poznan. Kattowic. 17.45: Szimf. hangv. 19.50: Verdi: Aida c. operája.

Riga. 19.05: Kálmá-operett.

Milánó. 21: Ricci: A madárkereskedő c. operettje.

Róma. 19.50: Grammfón. — 20.40: Opera.

Prága. 21: Szimf. hangv. Bocherini: D-dur hegedűhangv., Hadyn: Katonaszimfónia. 22.20: Grammfón.

Brünn. 16.30: Délutáni zene.

Kassa. 19.05: Zongorahangv. Csajkovszkij művei.

Osló. 20: Rádiózenekar. Auber, Buzet, Svendsen, Strauss művei.

Stockholm. 20.45: Strauss-dalok. 22.10: Orgonahangv.

Toulouse. 20.15: Dalok. 20.45: Sztravinszkij: Tűzmadár, Dvorak: Szláv tánc.

21: Operadalok. 21.25: Grammfón. —

22: Szimf. zene. Saint-Saens: Algiri szvit.

Bruneau: Messidor. 22.30: Operett-dalok.

23: Grammfón. 24.30: Harmonika.

Szerda, április 8.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek, időjelzés, grammfón. 16: Rádiózenekar. Auber, Fall, Verdi, Smetana művei. 17: Hírek, időjelzés. 17.15: Rádiózenekar. 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 19.30: Francia lecke. 20: Énekkar. 20.30: Felolvasás. 21.45: Wagner: Parsifaljának III-ik felvonása. 22.15: Hírek.

Budapest. 9.15: Hangv. 9.30: Hírek. — 12.05: Szalózenekar. 12.25: Hírek. — 3.45: Hírek, élelmiszerárak. 5.30: Bécsi da lok. 6.15: Olasz nyelvoktatás. 6.45: Grammfónhangv. Wagner: Bolygó hollandi, Sarasate, Verdi, Liszt, Gounod, E. di Ci-pua művei. 7.30: Fidélio. Majd: Cigányzene.

CONVOCARE

„Haggibbor” Arena Sportiva Societate Anonima face cunoscut următoarele:

Cont bilant incheiat la 31 XII 1930. Activa. Imobil Lei 308.500. Cont curent Lei 77.171.50. Pierdere Lei 214.328.50. In total Lei 600.000. — Pasiva: Capital societate: Lei 600.000. In total Lei 600.000.

Cont de pierdere si profit incheiat la 31 XII 1930. Pierdere Lei 214.328.50.

Consiliul de administratie si Comitetul de supraveghere

Apro hirdetések

A Schwartz vegetárius étteremben jó husvétit kapható. Reggel és este bivalyos pászka kávé. Regele Ferdinand (Wesselényi u.) 10.

Házvezetőnői állást keres intelligens uriaszony magános ur mellé. Megkereséseket a kiadóba „Mégbizható” jellegre.

Intelligentes Kinderfraulein Jüdin sucht für sofort Stellung, geht auch aufs Land. Adresse: Leuchter Helén Oradea, Str. Ep. Ciorogariu 33.

Fiatal orvos, jól menő praxissal, szép, vagonos leányt feleségül venne. Schachchenek is jelentkezzenek. Leveleket „Orvos” jellegre a kiadóhivatalba.

Mérlegképes könyvelő, magyar gyors- és gépiró, önálló adminisztrátor, aki németül és románul is beszél, állást keres, esetleg délutáni munkát vállal. Megkereséseket „Végleges” jellegre a kiadóba.

Elveszett hétfőn délután a Malom uca és Szappany uca között egy fontos iratot tartalmazó pénztárca. A szives megtaláló kéri a reá nézve értéktelen iratot leadni a Szappany u. 2. Malkismann.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ: HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank R.-T., Cluj-Kolozsvár

VAGYON

Mérlegszámla 1930 december 31-én

TEHER

Készpénz és idegen pénznemek	4,604.570	Részvénytőke	10,000.000
Bankári követelések	13,839.518	Tartalékalap	2,400.000
Értékpapírok	145.411	Kétes követelések tartalékalapja	1,903.749
Leszámitolt váltók	58,746.948	BETÉTEK:	
Folyószámla adósok	33,476.686	Betéti könyvecskékre	62,648.768
Garanciák	5,213.635	Folyószámlára	28,906.354
		Levelezőink követelése	1,819.130
		Fel nem vett osztalék	57.729
		Átmeneti tételek	1,728.086
		Garanciák	5,213.635
		Nyereség	1,349.317
	110,813.133		110,813.133

Cluj, 1930. december hó 31-én

A Z I G A Z G A T O S Á G

Blau Béla

Dr. Blau Pál

Dr. Hári Géza

Alexandru Lapedatu

Joan F. Negruțiu

Ritók I.ajos
ügy. igazgató

Bucuresti-B
Uj Kelet tud
helyzetben a
ható volt, sem
zott. Titulescu
tikai világ és
zése után me
fog majd a v
tosabb kontur
legutóbbi itta
már folytatott
a pártvezérek
sek azonban i
güek voltak, m
nek még nem
kodótól arra,
mányról konkr
Most megkapt
teljesen szab
A válság meg
hézségei tehat
során fognak r
től a nehézség
ségek leküzdés
az, hogy miko
fog az új korm

A Dimineata
nő azoknak a
rációs kormány
A nemzeti par
észlelhető ez a
vezérek támoga
kormány gondol
a jelenlegi par
Ma reggel Miha
szelést folytatot
ügyminiszterrel.
is állandóan tan
ban, hogy Mani
leges álláspontot
lache hazafias
koncentrációs ko
azon a vélemény
legi parlament
vargásokra vezet
hát Maniu és M
egymással. Elénk
niunak az Adeva
előtt tett kijelen
napi számunkban
lyekről kiderül,
is tudta, hogy
nem fog sokáig
Ha a nemzeti
abban, hogy táme
kormányt, a jelen
tartása esetére, a
mények, hogy mi
laljon el a párt